

Kerkgenootschap Leger des Heils

Jaarverslag 2018

Kerkgenootschap Leger des Heils
Postbus 3006
1300 EH Almere
036-5398231
www.legerdesheils.nl

INHOUDSOPGAVE

I.	Bestuursverslag	5
1.	Uitgangspunten verslaggeving	6
2.	Profiel van de organisatie	7
2.1	Algemene identificatiegegevens	7
2.2	Structuur	8
2.3	Kerngegevens	10
3.	Relatie met belanghebbenden	14
4.	Bestuur	15
5.	Beleid, inspanningen en prestaties	16
5.1	Risico's en onzerheden	20
5.2	Gang van zaken tijdens het boekjaar	21
	Vooruitzichten en begroting 2019	22
II.	Jaarrekening	25
1.	Balans per 31 december 2018	26
2.	Staat van baten en lasten over 2018	27
3.	Kasstroomoverzicht over 2018	28
4.	Grondslagen van de financiële verslaggeving	29
5.	Toelichting op de balans	34
6.	Toelichting op de staat van baten en lasten	39
7.	Verantwoording bezoldigingen	48
8.	Bestemming exploitatieresultaat	49
III.	OVERIGE GEGEVENS	51
	Gebeurtenissen na balansdatum	52
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	53
IV.	BIJLAGEN	57
	Staat van baten en lasten over 2018 van de afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking	58

I. Bestuursverslag

1. Uitgangspunten verslaggeving

Dit jaarverslag heeft betrekking op het Kerkgenootschap Leger des Heils, statutair gevestigd te Almere en kantoorhoudend te Almere. Dit verslag wordt opgesteld om zowel maatschappelijk als intern binnen de organisatie, verantwoording af te leggen over de activiteiten van Kerkgenootschap Leger des Heils en de inzet van de hiermee samenhangende middelen.

De gegevens voor dit jaarverslag zijn afkomstig uit interne rapportages binnen het Kerkgenootschap Leger des Heils. Deze rapportages worden geverifieerd door middel van interne controles.

Dit jaarverslag is in mei 2019 opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van het Kerkgenootschap Leger des Heils en betreft het gehele kalenderjaar (=boekjaar) 2018. Het jaarverslag bestaat uit een bestuursverslag, de jaarrekening, overige gegevens en bijlagen. De in het jaardocument opgenomen jaarrekening is opgesteld met in achtneming van BW Boek 2 titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, in het bijzonder met Richtlijn 640 Organisaties-zonder-winststreven.

Het jaarverslag van het Kerkgenootschap Leger des Heils wordt gepubliceerd op de website www.legerdesheils.nl.

Het Kerkgenootschap Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. Ten behoeve van het publiek wordt een (publieks) jaarverslag van het Leger des Heils in Nederland opgesteld. In dit (publieks) jaarverslag worden gegevens opgenomen welke zijn ontleend aan het jaarverslag van Kerkgenootschap Leger des Heils. Het (publieks) jaarverslag van het Leger des Heils in Nederland wordt breed verspreid en gepubliceerd op de website www.legerdesheils.nl.

2. Profiel van de organisatie

2.1 Algemene identificatiegegevens en doelstelling

Naam rechtspersoon:	Kerkgenootschap Leger des Heils
Bezoekadres:	Spoordreef 10
Postadres:	Postbus 3006
Postcode:	1300 EH
Plaats:	Almere
Telefoonnummer:	036-5398231
E-mailadres:	secretariaatdv@legerdesheils.nl
Internetpagina:	www.legerdesheils.nl
Nummer Kamer van Koophandel:	51863820

Doelstelling

Het Kerkgenootschap Leger des Heils stelt zich ten doel om op elke daartoe geschikte plaats, tijd en wijze het Evangelie -met name de daarin vervatte oproep tot bekering- in woord en daad uit te dragen, in ontmoeting met de medemens ook aandacht gevend aan diens maatschappelijke noden en behoeften en daarin trachten te voorzien, hetzij vanuit de eigen organisatie, hetzij door anderen, er van uitgaande dat voor het waarlijk samenleving-zijn naar Gods bedoeling nodig is: ieders bekering tot en gehoorzaamheid aan Jezus Christus. In het kader van deze doelstelling wordt directe materiële en immateriële hulp verleend aan mensen, die deze hulp willen aanvaarden.

Missie Leger des Heils

De internationale missie van het Leger des Heils luidt als volgt: "Het Leger des Heils is een internationale beweging en behoort tot de universele christelijke Kerk. Zijn boodschap is gebaseerd op de Bijbel. Zijn dienstverlening wordt gestimuleerd door de liefde tot God. Zijn opdracht is het Evangelie van Jezus Christus te prediken en in zijn naam menselijke nood te lenigen zonder enige vorm van discriminatie."

Geschiedenis

De godsdienstige organisatie The Salvation Army is in 1865 in Londen gestart door de Engelse methodistenpredikant William Booth. Het Engeland van zijn dagen kenmerkte zich door industrialisatie en kapitalisme. Grote groepen arbeiders leefden in armoede en zochten een uitvlucht in de alcohol.

William Booth richtte zich als rondreizend evangelist in het bijzonder op deze onderklasse. Hij zag in dat hij zijn publiek niet van Gods liefde kon overtuigen, zonder iets van deze liefde te laten zien. Behalve dat hij het evangelie predikte, bood hij daarom praktische hulp. 'Een lege maag heeft geen oren', verklaarde Booth.

De naam The Salvation Army - in het Nederlands 'Leger des Heils' - stamt uit 1878. Daarvoor heette de beweging The Christian Mission. Toen één van de betrokkenen de organisatie in een artikel wilde omschrijven als 'a volunteer army' (een leger van vrijwilligers), maakte Bramwell Booth (de zoon van de oprichter) daartegen bezwaar. William Booth verving het woord 'volunteer' door 'Salvation'.

Het Leger des Heils werkt sinds 8 mei 1887 in Nederland. In de loop der jaren kent de organisatie als gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen (wereldoorlogen, veranderende wetgeving in Nederland) diverse kerkelijke en/of juridische statussen, soms naast elkaar bestaand. Vanwege subsidiering van maatschappelijke activiteiten door overheidsinstanties en vanuit publieke fondsenwerving, ontstaat de behoefte duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of het Leger des Heils een stichting of een kerkgenootschap is. In 1984 wordt vastgesteld dat het Leger des Heils (op dat moment) een kerkgenootschap is. Vanwege de eisen van subsidiegevers en het Centraal Archief voor het inzamelingswezen (voorganger van het huidige Centraal Bureau Fondsenwerving), is een juridische herstructurering van het Leger des Heils noodzakelijk. Op 27 december 1988 worden de diverse activiteiten, taken en bijbehorende middelen van het Leger des Heils in Nederland toegekend aan verschillende daartoe opgerichte rechtspersonen en het reeds bestaande kerkgenootschap. Deze juridische structuur wordt operationeel op 1 januari 1990.

Samen, ook met de daarna opgerichte rechtspersonen, vormen deze juridische entiteiten het Leger des Heils in Nederland. Elk van deze entiteiten draagt de naam 'Leger des Heils', elk vindt zijn grondslag in dezelfde beginselen en leerstellingen zoals vastgelegd in de statuten van elke entiteit en maakt daarmee deel uit van The Salvation Army en is in beginsel onderworpen aan de daarvoor geldende internationale Orders en Reglementen en beleidskaders, onder leiding van de Generaal van The Salvation Army. In de

statuten van de onderscheiden rechtspersonen zijn de taken en bevoegdheden van de Raad van Toezicht respectievelijk bestuur en directie beschreven. Over de samenhang in financieel beleid binnen het Leger des Heils als geheel wordt geadviseerd in de Territoriale Raad. Deze Raad bestaat uit zowel directieleden als door de Generaal benoemde toezichthouders. Besluitvorming aangaande beleid vindt plaats binnen het bestuurlijk kader van de verschillende entiteiten.

2.2 Structuur

Het Kerkgenootschap Leger des Heils maakt onderdeel uit van het Leger des Heils in Nederland. Het Leger des Heils in Nederland maakt deel uit van de wereldwijde godsdienstige organisatie The Salvation Army, gevestigd in Londen, Groot-Brittannië.

Wijziging bestuursvorm

De herstructurering in 1990 heeft sterk bijgedragen aan de effectiviteit, transparantie en accountability van het Leger des Heils in de Nederlandse samenleving, zowel bij overheden als in het publieke domein. In 2016 is een governancecommissie ingesteld (bestaande uit bestuurders en toezichthouders van de diverse juridische entiteiten van het Leger des Heils alsmede uit externe adviseurs) om de organisatorische en/of juridische structuur van de entiteiten binnen het Leger des Heils en hun onderlinge samenhang te optimaliseren. Deze commissie constateerde dat er te weinig centrale sturing op de gezamenlijke missie en strategische koers van het Leger des Heils als geheel is. Ook is de situatie ontstaan dat verschillende afdelingen binnen de onderscheiden entiteiten vergelijkbare en/of aanpalende backoffice activiteiten verrichten die elkaar (deels) overlappen. Hierdoor dreigt inefficiëntie en administratieve kwetsbaarheid te ontstaan. De governancecommissie adviseerde de afzonderlijke besturen en toezichthoudende organen om:

- de rol en taak van de Territoriale *Financiële* Raad te verbreden, en de (dan) Territoriale Raad aan te wijzen als het orgaan waarin strategisch beleid en richting en koers van het Leger des Heils als geheel dient te worden voorbereid en waarbinnen afstemming en draagvlak georganiseerd wordt;
- een 'One Army'-raamovereenkomst op te stellen tussen alle juridische entiteiten waarin de afspraken worden vastgelegd over de 'groepsaangelegenheden' van het Leger des Heils als geheel en waarin de taken en samenstelling van de Territoriale Raad worden opgenomen;
- elementen in de governancestructuur van Kerkgenootschap Leger des Heils, Stichting Leger des Heils, Stichting Leger des Heils Dienstverlening en Stichting Leger des Heils Reshare aan te passen, zodanig dat functies van toezicht en bestuur zoveel mogelijk vergelijkbaar zijn;
- backoffice activiteiten die zich laten kwalificeren als beheerdiensten onder te brengen bij Stichting Leger des Heils Dienstverlening (project 'RiseUp');
- de voorwaarden voor dienstverlening door Stichting Leger des Heils Dienstverlening aan de andere juridische entiteiten vast te leggen in dienstverleningsovereenkomsten;

In april/mei 2017 hebben de bevoegde organen van de onderscheiden entiteiten van de Leger des Heils rechtspersonen (voorgenomen) besluiten genomen respectievelijk goedgekeurd om opvolging aan dit advies te geven.

Op 14 december 2017 zijn de statuten van een aantal juridische entiteiten, waaronder die van het Kerkgenootschap Leger des Heils, aangepast. De wijziging betreft een verbreding van de bestuursamenstelling naar een bestuur dat bestaat uit drie leden.

Het bestuur is belast met het besturen van het Kerkgenootschap Leger des Heils met inachtneming van het bepaalde in de wet en de statuten. Het bestuur stelt het beleid van de stichting vast en houdt toezicht op de uitvoering van vastgesteld beleid door de Veldsecretaris (operationeel directeur Kerkgenootschap).

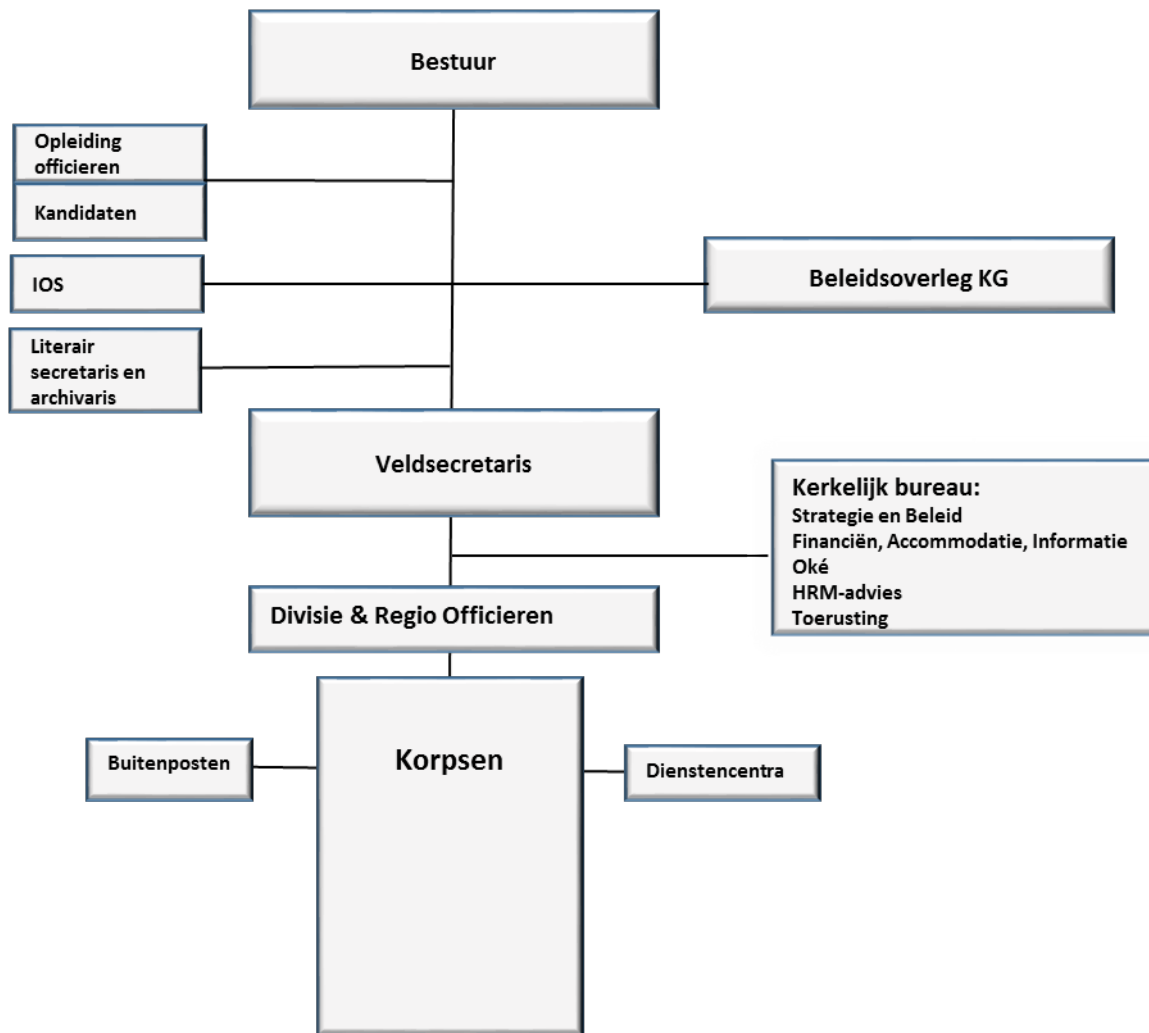
De uitvoerende verantwoordelijkheid voor de activiteiten van Kerkgenootschap Leger des Heils is belegd bij de Veldsecretaris. Hij wordt daarbij ondersteund door divisie- en regio-officieren.

Het Kerkgenootschap Leger des Heils telt 66 locaties verspreid over Nederland: 52 korpsen (kerkelijke gemeenten), 7 buitenposten en 7 dienstencentra.

De korpsen staan onder leiding van Heilsofficieren. De korpsofficieren worden ondersteund door een pastorale raad en een korpsraad.

Op enkele locaties worden (gedetacheerde) medewerkers ingezet om de ontwikkeling van het werk van het Leger des Heils ter plaatse te stimuleren en versterken.

Daarnaast beschikt het Kerkgenootschap Leger des Heils over een centraal kerkelijk bureau, dat ondersteuning biedt aan de locaties in het land.

Verbonden partijen

Het Kerkgenootschap Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. De verschillende entiteiten van het Leger des Heils in Nederland maken deel uit van de Internationale organisatie The Salvation Army, gevestigd in Londen. Het Leger des Heils in Nederland acht zich in beginselen, leer en bestuursvorm gebonden aan de internationale orders en reglementen van The Salvation Army. Deze zijn verankerd in de statuten van de verschillende Leger des Heils rechtspersonen in Nederland.

Naast Kerkgenootschap Leger des Heils bestaat het Leger des Heils in Nederland uit de volgende rechtspersonen:

- Scouting vereniging Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg
- Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering
- Stichting Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Dienstverlening
- Stichting Leger des Heils ReShare
- Stichting Leger des Heils Fondsenwerving
- Stichting Majoor Bosshardtprins.

Scoutingvereniging Leger des Heils

Scoutingvereniging Leger des Heils heeft tot doel bij te dragen aan de ontwikkeling van jonge mensen en gestalte te geven aan het scoutingspel van de Leger des Heils-scoutinggroepen, dat gebaseerd is op de ideeën van Lord Baden Powell en de Bijbel. De vereniging onderhoudt contacten met Scouting Nederland en andere scoutinggroepen.

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg is verantwoordelijk voor de professionele gezondheidszorg en het welzijnswerk van het Leger des Heils in Nederland. Hierbij gaat het om maatschappelijke opvang, ouderen- en gezondheidszorg, jeugdhulp, verslavingszorg, preventie en maatschappelijk herstel. De stichting is landelijk actief vanuit verschillende werkeenheden en vestigingen.

Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is verantwoordelijk voor de uitvoer van wettelijke maatregelen zoals ondertoezichtstelling, voogdij, jeugdreclassering en reclasseringstoezicht, advies en begeleiding. De stichting is landelijk actief vanuit verschillende vestigingen.

Stichting Leger des Heils

Stichting Leger des Heils is verantwoordelijk voor het beheer van geldmiddelen en de verdeling van onbestemde centrale inkomsten over de andere Stichtingen en het Kerkgenootschap.

Stichting Leger des Heils Dienstverlening

Stichting Leger des Heils Dienstverlening verleent tegen kostprijs ondersteunende diensten aan de andere stichtingen en het Kerkgenootschap. Stichting Leger des Heils ReShare valt onder de verantwoordelijkheid van de Stichting Leger des Heils Dienstverlening.

Stichting Leger des Heils ReShare

Stichting Leger des Heils ReShare draagt actief bij aan verbetering van het milieu, door hergebruik en recycling van ingezamelde goederen. De stichting stelt ingezamelde goederen ter beschikking aan kwetsbare mensen en verkoopt deze, al dan niet in eigen winkels. Deze activiteiten zijn er ook op gericht om werkaanbod te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving houdt zich bezig met het werven van fondsen ten behoeve van de maatschappelijke en humanitaire activiteiten van de instellingen en organisaties die uitgaan van het Leger des Heils in Nederland. Voor het Leger des Heils in Nederland is Stichting Leger des Heils Fondsenwerving de houder van het certificaat "Erkend Goed Doel", conform de "Erkenningsregeling Goede Doelen" van het CBF, waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils vallen onder de CBF verantwoording.

Stichting Majoor Bosshardtprijs voor een betere samenleving

De Stichting Majoor Bosshardtprijs reikt jaarlijks een prijs uit aan persoon of organisatie die zich, naar voorbeeld van 'majoor' Bosshardt, onbaatzuchtig verdienstelijk heeft gemaakt voor een betere samenleving.

Het Leger over de grenzen

Het internationale Leger des Heils is momenteel in meer dan 130 landen actief, verdeeld over zogenaamde territories. Een groot aantal van deze landen bevindt zich in de zogeheten ontwikkelingsgebieden. Eind jaren '80 van de vorige eeuw heeft het Leger des Heils zijn werk in het voormalige Oostblok hervat. Jarenlang is de organisatie daar verboden geweest. Nederland vormt samen met Tsjechië en Slowakije één territorie.

2.3 Kerngegevens

Identiteit en kernfuncties

Het Kerkgenootschap Leger des Heils draagt vanuit een christelijke en Bijbelse mensvisie het Evangelie van

Jezus Christus uit in woord en daad. Vanuit persoonlijke geloofsbeleving en naastenliefde wordt op praktische wijze aan het Evangelie handen en voeten gegeven.

Het Leger des Heils staat in de christelijke traditie. We laten ons inspireren door de Bijbel en in het bijzonder door de woorden en daden van Jezus Christus. In deze traditie staan de volgende geloofsnotities centraal. God is de Schepper van al wat leeft. God is de oorsprong van deze wereld en degene die deze wereld draagt. In Jezus Christus is God zelf naar deze wereld gekomen. In Jezus wordt duidelijk hoe God wil dat mensen zullen leven en met elkaar zullen omgaan. Dat betekent ook een oproep om zich af te keren van een leven dat niet goed is. 'Bekering' heet dat in Bijbelse taal. In Jezus werd ook duidelijk dat God van mensen houdt, ondanks de verkeerde dingen die mensen doen. God vergeeft mensen omwille van Jezus Christus. Dat werd eens en voorgoed duidelijk in

de kruisdood van Jezus en zijn opstanding. God is in en door mensen aan het werk in deze wereld. Het is de heilige Geest die mensen bezielt en inspireert. De mens valt niet samen met God, maar in mensen valt wel iets van God te herkennen.

Al deze richtinggevende woorden voor het leven worden samengevat in de woorden van Jezus "Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grote en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf."

Kenmerk van het Leger des Heils is dat het een strijdbare organisatie is. Dat blijkt niet alleen uit onze uitingvormen (zoals bijvoorbeeld de naam van de organisatie of de vlag), maar ook uit onze karakteristieke werkwijze. We zijn een daadkrachtige organisatie, waarin vaak de daad voor het woord komt, de concrete hulpverlening voor allerlei overleg. Het gaat daarbij om een strijd tegen dat wat het leven van mensen kapot maakt, zoals armoede, uitsluiting, mishandeling, sociale wantoestanden, onrecht en zinloosheid. Het gaat om een strijd voor een leven zoals God het bedoeld heeft.

Het Kerkgenootschap Leger des Heils wil een geestelijk thuis bieden waar mensen aangesproken worden door een bijdetijdse evangelieverkondiging, gepaard aan eigentijdse belevings- en uitingvormen, waarin een keuze voor Jezus en de nadruk op een geheiligd leven centraal staan. Tegelijkertijd wil het Kerkgenootschap in de korpsen, als ook buitenposten en dienstencentra, een plek in de buurt bieden waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en menselijke noden worden gelenigd.

Het Kerkgenootschap Leger des Heils onderscheidt vier kernfuncties:

- geestelijke groei
- onderlinge verbondenheid
- evangelisatie
- dienstbaarheid

De benadering van het Kerkgenootschap Leger des Heils is laagdrempelig, toegankelijk en staat dicht bij mensen. De evangelieboodschap wordt op een begrijpelijke en toegankelijke wijze gebracht, aansluitend bij de belevingswereld van buiten- en randkerkelijken.

Kernactiviteiten

Evangelisatie en pastorale zorg

Het Leger des Heils Kerkgenootschap heeft in Nederland 66 locaties (buurtgerichte geloofs- en ontmoetingsplekken) waar iedereen welkom is. Op zondag worden in onze korpsen samenkomsten gehouden. Hier krijgt iedereen de kans om zich te bezinnen op de zin van het bestaan, anderen te ontmoeten en tot rust te komen. Onze samenkomsten en geloofsontmoetingen kenmerken zich door enthousiaste samen-zang en een praktijkgerichte bijbeloverdenking.

Vanuit onze locaties worden doordeweeks diverse cursussen en studiegroepen georganiseerd om meer te weten te komen over het christelijk geloof. Tevens bieden zij pastorale zorg aan mensen die daar behoefte aan hebben.

De activiteiten en programma's zijn divers, flexibel, projectmatig en sluiten aan bij de behoefte in de (directe) omgeving van het korps. Er is een goede balans tussen naar buiten gerichte evangelisatie-activiteiten en activiteiten die zich intern richten op ontwikkeling, opbouw, geestelijke groei en verdieping. Bij het uitvoeren van activiteiten wordt gebruik gemaakt van gaven, talenten en mogelijkheden van de mensen die zich verbonden weten aan de locatie.

De korpsen hebben de uitdaging om financieel zelfonderhoudend te zijn, te groeien in aantal leden en betrokkenen, relevant te zijn voor de lokale samenleving.

Kerkelijke maatschappelijke dienstverlening

Uit liefde voor God en de medemens richten onze kerkelijke gemeenten en dienstencentra zich ook op de maatschappelijke noden in de omgeving. Dit werk wordt vrijwel geheel door vrijwilligers gedaan. Dankzij hen zijn vele vormen van praktische hulpverlening mogelijk. Voorbeelden hiervan zijn buurthuis-kamers, maaltijdprojecten, ondersteuning schuldhulpverlening, Raad- & Daadbalies, het bezoeken van eenzame mensen, educatieve en ontspanningsactiviteiten en het verstrekken van kleding.

Internationale Ontwikkeling & Samenwerking

Het Leger des Heils is momenteel internationaal actief in meer dan 130 landen. Van deze landen wordt ongeveer de helft gerekend tot de ontwikkelingslanden. De afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking (IOS) van Kerkgenootschap Leger des Heils ondersteunt vanuit Nederland projecten op het ge-

bied van duurzame ontwikkeling. IOS richt zich op thema's die dichtbij onze Nederlandse expertise liggen. Naast noodhulp zijn dat onderwijs, gezondheidszorg & water en inkomensontwikkeling. IOS werkt samen met haar zusterorganisaties en ondersteunt, financiert, adviseert, coördineert, evalueert en controleert een aantal van deze projecten en programma's.

Vestigingen

Het Kerkgenootschap Leger des Heils bestaat ultimo 2018 uit 52 korpsen, 7 buitenposten en 7 dienstencentra. Eén vestiging in Amsterdam wordt organisatorisch aangestuurd door Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg.

De mensen van Kerkgenootschap Leger des Heils

Het Leger des Heils is een christelijke organisatie en het christelijk geloof bepaalt onze identiteit. Een identiteit die gedragen wordt door de mensen die bij ons actief zijn.

Heilssoldaten, adherent-leden en jongsoldaten

Heilssoldaten zijn christenen, die met goedkeuring van de Pastorale Raad zijn ingeschreven als lid van het Leger des Heils, nadat zij de Krijgsartikelen (Verbond van een Heilssoldaat) hebben ondertekend. Heilssoldaten verklaren zich in te zetten voor de doelstelling van het Kerkgenootschap Leger des Heils en doen daarbij een aantal beloftes voor hun levensstijl. Zo beloven zij geen alcohol en drugs te gebruiken en niet te roken. De motivatie hiervoor is dat een heilssoldaat een voorbeeld wil zijn en anderen wil helpen dit voorbeeld te volgen. Dit voorbeeld is ook een protest tegen de gevaren van verslavende middelen voor mens en maatschappij. Heilssoldaten dragen op vrijwillige basis het Leger des Heils-uniform.

Christenen die hun geestelijk thuis vinden in het Kerkgenootschap Leger des Heils en die geen actief lid zijn van een andere kerkelijke denominatie, maar die geen heilssoldaat willen zijn, kunnen adherent-lid worden. Zij onderschrijven wel de doelstellingen van Kerkgenootschap Leger des Heils, maar leggen geen beloftes af en dragen ook geen uniform.

Daarnaast kennen we jeugdleden: de 'jongsoldaten'. Zij leggen de jongsoldatenbelofte af en doen mee aan jeugdprogramma's binnen het kerkelijk werk.

Vrijwilligers

Vrijwilligers nemen binnen het Kerkgenootschap Leger des Heils een belangrijke plaats in. Hoewel het aantal vrijwilligers constant verandert en de duur en de mate van hun inzet vaak heel verschillend is, blijft hun werk en inzet van groot belang. Daarbij is het belangrijk dat vrijwilligers het doel, de missie en de visie van de organisatie kennen en kunnen uitdragen. Niet alleen de werkzaamheden van vrijwilligers zijn verschillend, maar ook de (intrinsieke) motivatie van de vrijwilligers is divers:

- verlangen om anderen te helpen;
- door het geloof geïnspireerd;
- een 'verplicht' gestelde tegenprestatie om een uitkering te behouden;
- uit burgerplicht.

Heilsofficieren

Een bijzondere groep heilssoldaten wordt gevormd door onze heilsofficieren. Heilssoldaten kunnen officier worden, als zij op basis van een geestelijke roeping hun leven beschikbaar willen stellen aan God en het Leger des Heils. Als officieren werken zij fulltime voor de organisatie, maar ze krijgen daarvoor geen salaris. Het Leger des Heils voorziet wel in hun levensonderhoud. Officieren hebben een rang, zoals kapitein of majoor. Deze rangen zijn vooral gebaseerd op het aantal jaren dat iemand officier is. Het officierschap is een levenslange invulling. Wel worden officieren op de wettelijk pensioengerechtigde leeftijd op retraite gesteld, wat inhoudt dat zij uit actieve dienst terugtreden.

Binnen het Kerkgenootschap Leger des Heils geven officieren vaak leiding aan een korps (kerkelijke gemeente). Binnen andere onderdelen van het Leger des Heils zijn zij veelal verantwoordelijk voor functies op het gebied van pastoraat, geestelijke verzorging en/of andere ondersteunende activiteiten.

Medewerkers

Het Kerkgenootschap Leger des Heils heeft geen personeel in loondienst maar maakt voor het vervullen van een aantal taken, op basis van detacheringsovereenkomsten, gebruik van medewerkers van Stichting Leger des Heils Dienstverlening.

Een christelijke levensovertuiging wordt daarbij gezien als een belangrijke competentie. Bij het aannamebeleid telt dit net zo zwaar mee als alle andere competenties, zoals vakbekwaamheid en geschiktheid.

3. Relatie met belanghebbenden

Het Kerkgenootschap Leger des Heils onderkent een aantal groepen van belanghebbenden in 2018:

Leden, bezoekers, deelnemers en vrijwilligers

Individuele leden, bezoekers, deelnemers en vrijwilligers leggen en onderhouden zelf de relatie met elkaar en geven zo inhoud aan de gezamenlijke buurt of maatschappelijke dienstverleningsactiviteit en/of geloofsgemeenschap. De korpsofficieren en/of hiervoor aangestelde (vrijwillige) medewerkers, zijn aanspreekpunt voor individuele mensen.

Korpsen, buitenposten en dienstencentra

Het Kerkgenootschap is georganiseerd in korpsen, buitenposten en dienstencentra. In algemene zin geldt dat in deze buurtgerichte geloofs- en ontmoetingsplekken korpsraden en/of pastorale raden fungeren. De korpsofficieren, of hiervoor aangestelde medewerkers onderhouden hiermee een relatie.

Clientgroepen, deelnemers, bezoekers en vrijwilligers van projecten van IOS

De afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking (IOS) ondersteunt vanuit Nederland projecten op het gebied van duurzame ontwikkeling. Het Leger des Heils is internationaal verankerd in de lokale samenleving, met als basis de geloofsgemeenschappen van waaruit scholen, maatschappelijke centra, ziekenhuizen en klinieken zijn/worden ontwikkeld en in stand gehouden. De leidinggevenden van het lokale Leger des Heils onderhouden hiermee de relatie. Daarvoor aangewezen medewerkers van de afdeling IOS onderhouden de relatie met het lokale Leger des Heils. Daarbij wordt intensief samengewerkt met het mondiale coördinatiepunt voor Internationale Ontwikkelingssamenwerking van The Salvation Army in Londen.

Officieren en medewerkers

Leidinggevenden bespreken met individuele officieren en medewerkers de voortgang van de dagelijkse werkzaamheden en de omstandigheden waaronder dit gebeurt. Tijdens werkconferenties en –congressen worden ontwikkelingen binnen het kerkgenootschap besproken. Daarnaast onderhoudt het bestuur de relatie met de overlegorganen voor actieve officieren en op retraite gestelde officieren.

Leger des Heils-entiteiten

Binnen de Territoriale Raad stemmen de bestuurders van de verschillende juridische entiteiten van het Leger des Heils het strategisch beleid en de richting en koers van het Leger des Heils als geheel af. Het bestuur van het kerkgenootschap, de Territoriaal Presidente Vrouwenorganisaties en de Veldsecretaris hebben zitting in de Territoriale Raad.

Samenwerkingsrelaties

Het Kerkgenootschap Leger des Heils werkt op landelijk niveau samen met een aantal andere christelijke/kerkelijke/maatschappelijke organisaties, al dan niet binnen een samenwerkingsverband, zoals met de Raad van Kerken in Nederland, Missie Nederland, Landelijk Overleg voor Vrijwilligersorganisaties in de Zorg, Micha, Youth for Christ en Scouting Nederland. Ten behoeve van de afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking (IOS) is Kerkgenootschap Leger des Heils lid de christelijke ontwikkelingsorganisaties Prisma en PerspActive. Voor projecten van IOS wordt samengewerkt met organisaties als EO-Metterdaad en Edukans.

De relatie met samenwerkingsrelaties wordt onderhouden door hiervoor aangewezen officieren en/of medewerkers.

Milieu en duurzaamheid

De afdeling Vastgoed & Facilitymanagement heeft het Leger des Heils aangemeld bij het Milieu Platform Zorgsector met bijbehorende deelname aan de Milieuthermometer Zorg. De Milieuthermometer Zorg is een certificeerbaar milieumanagementsysteem dat een duurzame bedrijfsvoering stimuleert en borgt. Met het deelnemen aan de Milieuthermometer Zorg wordt voldaan aan de energie-audit van de wet EED, de Energie Efficiency Directive.

Het Leger des Heils in Nederland heeft een centraal inkoopbeleid. Leveranciers worden mede geselecteerd op basis van de mate waarin zij scoren op de terreinen: sociale voorwaarde, social return en duurzaamheid.

4. Bestuur

Op 14 december 2017 zijn de statuten van Kerkgenootschap Leger des Heils gewijzigd. Deze statutenwijziging houdt in dat het bestuur van het Kerkgenootschap bestaat uit de Territoriaal Commandant (voorzitter), de Chef-secretaris (vice voorzitter) en een officier van het Leger des Heils (secretaris/penningmeester).

Het bestuur bestaat per 31 december 2018 uit:

- Commissioner H. Tvedt (voorzitter)
- Kolonel H. Andersen (vice-voorzitter)
- Lt.- kolonel J.A. den Hollander (secretaris/penningmeester)

Het Kerkgenootschap Leger des Heils wordt operationeel geleid door de Veldsecretaris (per 31 december 2018: Majoor drs. R.W.E. de Vree).

Het Beleidsoverleg Kerkgenootschap bestaat op 31 december 2018 uit:

• Commissioner H. Tvedt	- Commandant
• Kolonel H. Andersen	- Chef-secretaris
• Kolonel L. Andersen	- Territoriaal Secretaresse Vrouwenorganisaties /
Hoofd Opleiding Officieren
• Lt.- kolonel J.A. den Hollander	- Financieel secretaris
• Majoor drs. R.W.E. de Vree	- Veldsecretaris
• Majoor drs. I.M. Keijzer-Niewöhner	- Assistent-Veldsecretaris
• Luitenant drs. A. Kampeman-Koopal	- Assistent Hoofd Opleiding Officieren

In aanwezigheid van het Beleidsoverleg Kerkgenootschap heeft het bestuur in 2018 onder meer de volgende besluiten genomen:

- bespreking en vaststelling van de jaarrekening 2017;
- vaststelling begroting 2019;
- goedkeuring inzet van middelen (mensen en geld) ten behoeve van internationale ontwikkelingsprojecten;
- diverse aan- en verkopen van onroerende goederen;
- accorderen van de voorlopige besluiten van de Raad Onroerend Goed.

Externe accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. fungeert sinds het boekjaar 2010 als externe accountant van Stichting Leger des Heils Dienstverlening, waarbij vanaf boekjaar 2018 mevrouw drs. M.J.A. Koedijk RA RE optreedt als tekenend accountant.

5. Beleid, inspanningen en prestaties

Het Kerkgenootschap Leger des Heils organiseert op verschillende momenten gedurende het jaar activiteiten voor verschillende doelgroepen. Dit gebeurt zowel landelijk als op lokaal (korps)niveau. De activiteiten zijn steeds vaker projectmatig, afhankelijk van de actualiteit en de mogelijkheden van het korps en de behoeften van de mensen die interesse tonen.

In 2018 kwamen gemiddeld 18.159 (2017: 20.068) mensen per week, voor het eerst of opnieuw, in aanraking met activiteiten van het Kerkgenootschap Leger des Heils.

De zondagse samenkomsten werden bezocht door 3.151 mensen (2017: 3.333).

Gemiddeld namen 7.721 mensen (2017: 8.774) per week deel aan de buurtgerichte activiteiten zoals buurtthuiskamers, maaltijdprojecten, educatieve en ontspanningsactiviteiten. De tweedehandskleding/kringloopwinkels werden in 2018 wekelijks gemiddeld door 6.441 mensen (2017: 6.960) bezocht.

De kerkelijke maatschappelijke hulpverlening begeleidde in 2018 wekelijks 846 (2017: 1.011) personen met psycho-sociale en/of schuldenproblematiek.

Daarnaast namen in totaal 2.465 mensen (2017: 2.412) mensen deel aan een sociale vakantie. In samenwerking met Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg werden 39 (2017: 40) sociale vakantieweken door vrijwilligers van het kerkgenootschap georganiseerd in 50|50 Hotel 'Belmont' in Lunteren.

(De applicatie SAIL, waarin de statistiekcijfers worden bijgehouden, heeft tot 24 januari 2019 gefunctioneerd. De korpsen konden tot en met 31 januari 2019 statistiekcijfers aanleveren. Dit verklaart voor een gedeelte het verlies in 2018 qua aantallen t.o.v. 2017)

Ontwikkeling ledenaantal

Hoewel de buurtgerichte activiteiten in de afgelopen jaren een groei laten zien, ontkomt ook Kerkgenootschap Leger des Heils niet aan de effecten van ontkerkelijking:

	2016	2017	2018	mutaties 2017-2018	%
Adherent	1.190	1.166	1.145	-21	-1,80%
Heilssoldaten	3.612	3.473	3.363	-110	-3,17%
Jongsoldaat	346	354	357	3	0,85%
	5.148	4.993	4.865	-128	-2,56%

Dichtbij en gastvrij

Het Kerkgenootschap Leger des Heils wil gastvrij, laagdrempelig en toegankelijk zijn. In de afgelopen beleidsperiode hebben we daarom het bewustwordingsproces op gang willen brengen, dat kerk-zijn meer is dan de zondagse eredienst. Onze deuren gaan bovendien niet alleen van zondag tot en met zaterdag open, maar we gaan ook zelf naar de mensen toe. Wij zijn de kerk, binnen en buiten de muren van ons gebouw. Als discipelen van Jezus geven wij dagelijks ons geloof handen en voeten.

Kerkproeverij

Ook in 2018 deden we als Leger des Heils mee aan het project 'Kerkproeverij'. Dit uit Engeland afkomstige concept (daar heet het 'back to church') is gericht op de persoonlijke uitnodiging door kerkgangers aan mensen (vrienden, burens) uit hun directe omgeving. Het Leger des Heils was betrokken bij de landelijke voorbereiding, maar ook hebben diverse korpsen meegedaan aan deze actie. Zo woonden bijna 40 nieuwe mensen de samenkomst van korps Valleistreek bij, ter ere van de Kerkproeverij. Dit succes kwam niet uit de lucht vallen; op alle fronten had het korps zich ingezet om nieuwe mensen te bereiken. Niet al deze nieuwe mensen zullen zich blijvend aan het korps verbinden, maar cijfers uit andere landen wijzen uit, dat één op de acht genodigden de kerk blijft bezoeken. Daarnaast ligt er de uitdaging om met al deze mensen een relatie op te bouwen.

Groeien en bloeien

In de afgelopen beleidsperiode hebben we een aantal locaties onder de loep genomen en gekeken naar nieuwe invulling van het Legerwerk. Buitenpost Ridderkerk is in samenwerking met W&G omgedoopt tot een buurtsteunpunt. Dit heeft geresulteerd in een groep nieuwe bezoekers en activiteiten. Buitenpost Nijverdal is per 1 september 2018 een dienstencentrum geworden onder directe verantwoordelijkheid van korps Almelo. Onder aanvoering van de coördinator van het dienstencentrum wordt gezocht naar nieuwe activiteiten. Inmiddels is de kledingwinkel al

een extra dagdeel open. In Alkmaar heeft het Hub-project geleid tot de start van een 'Bij Bosshardt' in het korpsgebouw. Doesburg is een buitenpost geworden, waaraan leiding wordt gegeven door een medewerker van W&G, die vanuit haar heilssoldaatschap ook verantwoordelijkheid neemt voor de geestelijke activiteiten.

Ontmoetingswinkels

Een andere manier om meer nieuwe mensen te bereiken, is het concept 'Ontmoetingswinkels'. Hierin gaat het niet alleen om de verkoop van kleding, maar krijgt juist de ontmoeting extra aandacht. De ontmoeting is een middel om mensen meer te betrekken bij de geloofsgemeenschap. De kledingwinkel wordt daarmee de oude openluchtsamenkomst waar mensen uitgenodigd worden voor wat het Leger des Heils nog meer te bieden heeft. In 2018 werden vier pilots voorbereid en opgestart. In 2019 vindt hiervan een evaluatie plaats en wordt bezien op welke wijze dit verder vorm kan krijgen binnen het Kerkgenootschap.

NCD (Natural Church Development, ofwel Natuurlijke Gemeenteontwikkeling)

Het NCD-proces is in 2018 op zeven nieuwe locaties gestart. In totaal zijn nu 32 korpsen betrokken bij het NCD-proces. De eerste groep heeft inmiddels voor de tweede keer een profiel ingevuld en start binnenkort al met het invullen van hun derde profiel. Op de meeste plekken is de kwaliteit van het korps verbeterd. Helaas waren er enkele andere plekken waar het profiel, ten gevolge van allerlei omstandigheden, slechter was dan het jaar ervoor. Belangrijk is dat de profielen onderwerp van gesprek zijn in de korpsgemeenschap. Er over praten zorgt al voor verandering in hoofden en harten van mensen. NCD is een kwestie van lange adem en volhouden.

Daar waar het aantal bezoekers doordeweeks groeit, is er een licht dalende trend in het bezoek van de samenkomsten te zien. Dit geldt ook voor het ledenaantal. Nagenoeg stabiel, maar wel dalend. We moeten zoeken naar nieuwe vormen van verbinding aan en lidmaatschap van het Leger des Heils. Dit raakt ook aan de nieuwe vormen van geloofsgemeenschap. Het accent ligt daarbij minder op de zondag en ook is formeel lidmaatschap minder prominent aan de orde.

Samenwerking en regionalisering

De samenwerking met de Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg en de andere entiteiten gaat langzamerhand meer vanzelfsprekend worden. Hier wordt al de nodige vooruitgang geboekt, al is er nog wel winst te behalen.

De pilot regionalisering is in 2017 begonnen met drie regio's. In 2018 zijn daar inmiddels vier regio's bij gekomen. Het werken in de regio lijkt het vliegwiel voor samenwerking, verbinding, ondersteuning en motivering. Bovendien biedt het de mogelijkheid om landelijk beleid onder de aandacht te brengen en uit te rollen. Het werk in de regio's laat zien, dat elke regio uniek is en dat vertaalt zich in wat er in de regio ontstaat. Er blijkt al veel te worden samengewerkt, maar door de regionalisering is het meer boven tafel gekomen en zichtbaar geworden. Het elkaar kennen lijkt de belangrijkste succesfactor te zijn. De regionalisering kost tijd, vraagt investering in relaties en is een kwestie van doorzetten en volhouden. Een grote uitdaging is het betrekken van de gemiddelde medewerker, heilssoldaat, adherent, vrijwilliger, bezoeker en deelnemer bij dit proces. Verwachting is dat de regionalisering in de komende beleidsperiode verder wordt uitgerold.

De regionalisering van het Kerkgenootschap wordt beïnvloed door de 'One Army'-beweging waarin we o.a. zoeken naar mogelijkheden om Legerbreed zowel landelijk als regionaal en lokaal een nieuwe impuls te geven aan onze drievoudige missie. De regio wordt ook in die beweging essentieel en dat heeft consequenties voor de rol, functie en bevoegdheden van de regio-officier. In 2019 zal dit nader uitgewerkt worden en in de komende beleidsperiode zal het verder gestalte krijgen.

Landelijke activiteiten

Landelijk werden in 2018 vele bijeenkomsten/events/toerustingsactiviteiten georganiseerd.

Het voert te ver om elke activiteit te benoemen en uitgebreid toe te lichten, maar we halen er een paar highlights uit:

Arrow-trainingsprogramma

In maart 2017 is een groep van 25 officieren gestart met het zogeheten Arrow-programma. Dit is gericht op geestelijk leiderschap.

-Hoe word ik zelf meer geleid door Jezus?

-Hoe leid ik meer als Jezus?

-Hoe leid ik meer mensen naar Jezus?

Dat zijn de drie centrale vragen die gedurende een traject van 1 ½ jaar worden besproken. Naast vier driedaagse centrale bijeenkomsten zijn er tussendoor ontmoetingen in kleine groepen. Verder wordt lees- en studiemateriaal aangereikt en volgen de deelnemers een webinar.

De groep heeft in het najaar van 2018 het programma formeel afgerond, maar in de praktijk ontmoeten de deelnemers van sommige kleine groepen elkaar nog steeds in een sfeer van gebed, bemoediging en intervisie. De betekenis van het Arrow-programma wordt door de deelnemers als vernieuwend, inspirerend en veranderend ervaren. Het is een nieuwe impuls voor een geestelijke reis met God en met elkaar.

Say-activiteiten

Alle landelijke en regionale activiteiten van het jeugd- & jongerenwerk hebben de overkoepelende naam 'Say' (Salvation Army Youth) gekregen. Daar zijn allerlei specifieke evenementen aan gelinkt. Zo was er in 2018 voor het eerst sinds jaren weer een landelijke sportdag op 2^e paasdag (SAY-sport). Er waren regelmatig regionale Praise- en bezinningsontmoetingen voor jongeren door het land heen (SAY-events). SAY-mission was een activiteit met jongeren, die zich hebben ingezet in de binnenstad van Amsterdam (eind september en rondom de kerst). Al deze SAY-activiteiten worden voorbereid door de jongeren-denktank. Hierdoor worden jongeren zelf ingezet om mee te denken en mee te doen. Zo worden het echt 'hun' activiteiten.

De jaarlijkse jeugdwerkconferentie mag zich verheugen in een toenemend aantal jeugd- en jongerenwerkers, die willen worden toegerust voor hun werkzaamheden.

Voor kinderen zijn er de jongsoldaten-doe-dagen, die vanaf 2019 de nieuwe naam 'junior-camp' gaan krijgen.

Een speciale activiteit onder kinderen en jongeren is de scouting. De landelijk aandachtsfunctionaris heeft de opdracht om in samenwerking met lokale vrijwilligers scoutingactiviteiten op te zetten. Een voorloper hiervan is de avonturenclub. In 2018 is een dergelijke avonturenclub op een aantal plekken gestart in de hoop dat deze uitgroeien naar scoutinggroepen. In 2018 is een projectgroep in het leven geroepen waarin de Stichting Welzijns- en Gezondheidszorg en het Kerkgenootschap samen optrekken om de uitrol van scouting en avonturenclubs binnen beide entiteiten te monitoren en te stimuleren.

Dit is zomaar een kleine greep uit het vele werk dat voor en met onze kinderen en jongeren wordt gedaan. Het jeugd- en jongerenwerk is speerpunt van de huidige en komende beleidsperiode. Dit zal zich vertalen naar nog meer activiteiten voor en door onze jongeren.

School of Performing Arts (SPA)

Een jaarlijks terugkerende week is het SPA-kamp. Een kleine 150 kinderen en jongeren komen bij elkaar in 'Belmont' om een week te beleven, die in het kader staat van expressie (muziek, zang, theater, dans, drama etc.). Deze week kenmerkt zich echter ook door geestelijke verdieping en vernieuwing voor onze kinderen en jongeren. God is hier aan het werk en dit is levensveranderend voor de deelnemers en de leiders van deze week. SPA staat voor de uitdaging om dit kamp ook de komende jaren invulling te geven met een teruglopend aantal deelnemers.

Toerustingactiviteiten voor plaatselijk kader en korpsofficieren

Gedurende het jaar zijn er diverse toerustingsactiviteiten georganiseerd, die de korpsofficieren en het lokale kader helpen in hun verantwoordelijkheden. Zo waren er in 2018 een korpsraadconferentie, twee werkbesprekingen voor korpsofficieren, als ook een conferentie financiën Kerkgenootschap. Deze laatste werd dit jaar weer opnieuw geïntroduceerd en kreeg een bredere invulling. Naast de financiën was er ook aandacht voor het inhoudelijke werkplan. De ontmoeting had ook meer een geestelijk karakter.

Landelijke Toerustings- en inspiratie activiteiten

Diverse andere landelijke activiteiten zijn vooral bedoeld om geestelijke vernieuwing en inspiratie te brengen aan de deelnemers. De bezinningsdag en de Praise&Prayerdag zijn hiervan goede voorbeelden. Ook de drie TheMa-dagen die in het voorjaar plaatsvinden leveren hieraan een bijdrage. Het is goed te zien dat deze activiteiten ook langzamerhand Legerbreed aandacht krijgen en ook worden bezocht door mensen vanuit andere entiteiten.

In dit kader kunnen we ook enkele ontmoeting- en ontspanningsdagen noemen, die in eerste instantie bijdragen aan verbondenheid en vooral 'gezellig' van karakter zijn, maar tegelijkertijd altijd in meer of mindere mate elementen van geestelijke beleving en verdieping in zich hebben. U kunt hierbij denken aan de Ontmoetingsdagen, de blij-dat-ik-brei-dagen, maar zeker ook de mannen- en vrouwenconferentie.

Speciaal op het terrein van muziek en zang wordt in september een weekend georganiseerd. Het ene jaar gericht op zang en het andere jaar gericht op muziek. In 2018 werd een inspirerend zangersweekend gehouden met een buitenlandse Leger-des-Heils Boyband.

Samen vieren dat God van mensen houdt

Legerbreed worden er twee 'grote' festiviteiten georganiseerd.

Het Kunst- & Theaterfestival, waarin deelnemers van het Leger des Heils centraal staan en een letterlijk een podium krijgen om hun talenten in te zetten. Zichtbaar wordt hoe het Leger des Heils, geïnspireerd door Gods liefde voor alle mensen, mogelijkheden biedt aan mensen om letterlijk en figuurlijk op te staan en een nieuwe wending aan hun leven te geven. Dit festival wordt voorbereid in regionale voorrondes en mondt uit in een groot festival in het AFAS-live-theater in Amsterdam. De laatste jaren is er steeds meer betrokkenheid vanuit het Kerkgenootschap.

In het voorjaar wordt binnen het Kerkgenootschap 'Gospel Celebration' gevierd. Alle nationale expressiegroepen van het Leger des Heils werken hierin samen en daarnaast proberen we een externe gast uit te nodigen. Ook hier geven we deelnemers een podium en zo wordt ook dit meer een Legerbrede festiviteit. Het accent ligt niet op een high professional concert (ook al wordt er hoge kwaliteit geleverd), maar op een viering van het Evangelie. God houdt van alle mensen.

Sociale vakanties

Deze vakanties zijn gericht op verschillende doelgroepen: ouderen, vrouwen, gezinnen. Voor alle doelgroepen geldt, dat deelnemers zelf over onvoldoende financiële middelen beschikken om op vakantie te gaan. Het is voor hen een unieke gelegenheid om er een keertje tussenuit te kunnen. De vakanties worden georganiseerd door vrijwilligers van het kerkgenootschap. Er wordt een programma samengesteld rekening houdend met de wensen van de groep. Diverse onderdelen zijn: kennismakingsspel, film, oud-Hollandse spelen, boswandeling, verkennen van de omgeving, winkelen, bingo, samen zingen, overdenkingen passend bij de tijd van het jaar. Samen contact hebben d.m.v. maaltijden en gesprekken onderling. Er is veel tijd en aandacht voor de deelnemers.

Landelijke vrijwilligersdagen

Het doel van deze dagen is om vrijwilligers, werkzaam binnen het Leger des Heils wegwijst te maken binnen de organisatie. Ontmoeting en 'erkenning' staan centraal. Aan de volgende aspecten wordt aandacht gegeven: opdoen van inspiratie, deskundigheidsbevordering, informatie-uitwisseling en ondersteuning. Tevens is deze dag een soort 'dankjewel' aan de vrijwilligers, die zich het gehele jaar belangeloos inzetten. Vanwege het toenemende aantal vrijwilligers werden er in november 2018 twee vrijwilligersdagen georganiseerd, die beide bezocht werden door zo'n 200 vrijwilligers.

Vrijwilligers

Vrijwilligers ontvangen over het algemeen geen financiële vergoeding. Onkosten worden doorgaans wel vergoed. In een aantal gevallen wordt een vrijwilligersvergoeding verstrekt, die past binnen de fiscale regelgeving.

Beleid tegen ongewenst gedrag

Om ongewenst gedrag binnen de organisatie tegen te gaan, heeft het Leger des Heils beleid ontwikkeld en vastgelegd in de kadernota seksuele intimidatie, agressie, geweld en pesten (SIAG-P). Binnen de organisatie zijn aandachtsfunctionarissen SIAG aangesteld en er is landelijk een vertrouwenspersoon beschikbaar. Medewerkers en officieren kunnen de vertrouwenspersoon rechtstreeks benaderen. Het telefoonnummer is vermeld in het personeelsblad Intercom.

5.1 Risico's en onzekerheden

Afnemend aantal leden

De rol van religie in de samenleving is verminderd. Ook wordt religie minder dan vroeger als sociaal bindmiddel beschouwd. Tevens is terughoudendheid te bespeuren in het beleven van spiritualiteit binnen institutionele kaders, zoals binnen kerken. Verder is er in de Nederlandse samenleving sprake van een toegenomen levensverwachting en vergrijzing binnen de bevolkingssamenstelling. Het Leger des Heils heeft een eigen cultuur en traditie. Dit kan zowel aantrekkelijk als belemmerend zijn voor nieuwe leden. De uitdaging voor onze geloofsgemeenschappen is dan ook om, met behoud van waarden en normen, missie en identiteit, innovatieve activiteiten te ontwikkelen die een brug slaan naar mensen om op een eigentijdse wijze kerkelijk actief te worden. De organisatie wil vanuit haar missionaire grondslag echter het aantal kerkelijk betrokken personen zien groeien. Het Kerkgenootschap richt zich dan ook op vitalisering van de geloofsgemeenschappen en betere toerusting van het lokale (vrijwilligers)kader.

Structureel dekkingstekort Kerkgenootschap

De kerkelijke activiteiten worden, met uitzondering van een deel van de kerkelijke sociale hulpverlening, niet vanuit overheidsmiddelen gefinancierd, maar door kerkelijke (leden)bijdragen, de opbrengst van tweedehands textiel, beleggingsopbrengsten en een deel van de inkomsten uit nalatenschappen. Het blijft noodzakelijk om in de komende jaren aanvullende maatregelen te nemen om tot een structureel financieel gezonde huishouding te komen.

Binnen het Leger des Heils in Nederland was ultimo 2018, na verwerking van inkomsten uit fondsenwerving, giften, nalatenschappen e.d. en de verstrekte bijdragen hieruit, voor de continuïteit van activiteiten van het Kerkgenootschap Leger des Heils voldoende vermogen in reserves en fondsen beschikbaar, namelijk € 51,2 miljoen (ultimo 2017: € 52,8 miljoen).

Activiteiten IOS

Een deel van de inkomsten voor onze activiteiten op het gebied van internationale ontwikkelingssamenwerking komt incidenteel via institutionele kanalen, zoals strategische partnerships van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Europese Unie in Brussel en eventueel noodhulpgelden vanuit acties. IOS is lid van PerspActive, een samenwerkingsverband opgericht voor gezamenlijke programmaontwikkeling in de Derde Wereld. PerspActive leden gaan in wisselende samenstelling strategische partnerships aan met institutionele fondsen van over de hele wereld. De internationale Leger des Heils-organisatie (in Londen) is lid van de ACT Alliance, een samenwerking van 140 kerkelijke ontwikkelingsorganisaties in de wereld. Binnen ACT worden op nationaal niveau in meer dan 100 landen verantwoordelijkheden afgestemd inzake noodhulpverlening en gezamenlijke aanbesteding gedaan op fondsen. Hierdoor bestaat er toegang tot meerdere externe financieringskanalen, die ervoor moet zorgen dat het huidige volume aan meerjarige projecten gehandhaafd kan blijven en daarmee de kwetsbaarheid voor plotseling inkomstenverlies verder afneemt.

De ontwikkelingsprojecten worden geïnitieerd en uitgevoerd door lokale afdelingen van het Leger des Heils in de hele wereld, waarbij een gestroomlijnde projectuitvoering niet altijd gegarandeerd is. Aangezien het hier gaat om de inzet van publieksgelden vanuit Nederland ten behoeve van kwetsbare mensen in ontwikkelingslanden, is zorgvuldigheid bij iedere stap in de projectopzet, -uitvoering en –rapportage noodzakelijk. Onjuistheden kunnen snel uitwerking hebben op het imago van het Leger des Heils in Nederland. Hiertoe is een specifieke kwaliteitsorganisatie door het Leger des Heils (nationaal en internationaal) ingericht die vanuit meerdere invalshoeken toezicht houdt. Daarnaast werkt IOS Nederland in toenemende mate samen met collega-ontwikkelingsorganisaties uit Nederland waarmee in coalitieverband wordt gewerkt. Door vooraf heldere afspraken te maken over doel en werkwijze wordt het risico van fouten en teleurstellingen grotendeels weggenomen.

Ten behoeve van medewerkers die reizen naar 'niet-veilige' landen is een 'Safety & Security policy' ontwikkeld en geïmplementeerd. Reizende medewerkers zijn getraind op security assessment voorafgaand aan een reis. Daarnaast hebben zij een 'outdoor veiligheids- en medische training' op gedrag en vaardigheden gevolgd. Tevens is een Crisis Management Team geïnstalleerd en getraind dat in geval van een veiligheidsincident met een Leger des Heils-medewerker buiten onze landsgrenzen direct bijeenkomt en actie onderneemt. Ten slotte worden de medewerkers die reizen naar gebieden met een verhoogd gezondheidsrisico, periodiek medisch gekeurd.

Binnen het Leger des Heils in Nederland was ultimo 2018, na verwerking van inkomsten uit fondsenwerving, giften, nalatenschappen e.d. en de verstrekte bijdragen hieruit, voor de continuïteit van activiteiten van IOS voldoende vermogen in reserves en fondsen beschikbaar, namelijk € 8,7 miljoen (ultimo 2017: € 9,4 miljoen).

5.2. Gang van zaken tijdens het boekjaar

Het boekjaar 2018 sluit met een nadelig resultaat van € 676.000 (begroot: nadelig € 1.091.000).

Als gevolg van het vrijvallen van gereserveerde bedragen is het boekjaar 2018 minder negatief afgesloten dan begroot. De exploitatie van het Kerkgenootschap, exclusief IOS, bestaat in belangrijke mate uit vaste kosten, waarvan de kosten voor personeel ongeveer 40% in beslag nemen, en de huisvestingskosten ca. 25%.

Ondanks een slecht 1^e kwartaal is de (netto) kledingopbrengst bijna gelijk gebleven aan de netto opbrengst van 2017. De kerkelijke opbrengst is 3% lager dan 2017. De meeropbrengst van de Strijdkreet is vrijwel nihil. Daar staat tegenover dat de opbrengst van de landelijke collecte nog steeds een stijgende lijn laat zien.

IOS heeft minder projecten uitgevoerd dan verwacht, waardoor zowel de overige lasten (activiteitskosten) als de bijdragen van Stichting Leger des Heils en Stichting Leger des Heils Fondsenwerving lager zijn dan begroot. Aangezien zowel de lasten, baten, bijdragen van andere Leger des Heils-entiteiten en reserves en fondsen voor IOS separaat worden verantwoord, is het effect op de reserves en fondsen van het Kerkgenootschap Leger des Heils neutraal.

6. Vooruitzichten en begroting 2019

Legerbreed delen we de overtuiging dat de kracht moet liggen in het lokale werk, in de gemeenschap, in de samenleving. In de buurt, met de buurt en vóór de buurt. Samen met de andere Leger des Heils-entiteiten streven we naar een groei van het Leger des Heils als geheel, met het Kerkgenootschap als één van de essentiële pijlers die de realisatie van 200 buurtgerichte geloofsgemeenschappen mogelijk maakt.

Wat we voor ogen hebben, is een versterking van het lokale werk van het Kerkgenootschap Leger des Heils. Enerzijds willen wij de missie van het Leger des Heils beter gestalte geven op de plekken waar we als Kerkgenootschap Leger des Heils nu zijn. Maar anderzijds willen we ook nieuwe plekken identificeren waar we als Leger des Heils in de buurt als geloofsgemeenschap aanwezig kunnen zijn. Dat is de droom van 200 buurtgerichte geloofsgemeenschappen, die groeien en bloeien! Een Kerkgenootschap Leger des Heils dat groeit in ledenaantal, omdat mensen kiezen voor Jezus.. De groei in deelnames aan activiteiten op de terreinen van: saving souls, growing saints en serving suffering humanity draagt hier aan bij.

De komende jaren zal verder worden ingezet op natuurlijke gemeenteontwikkeling. Een inhoudelijk proces dat zich richt op de natuurlijke groei van kerkelijke gemeenten, dus ook korpsen, is NCD (Natural Church Development, ofwel Natuurlijke Gemeenteontwikkeling). Dit proces is inmiddels door bijna 40 korpsen omarmd.

Door in te steken op een regionale structuur, wordt lokale en regionale samenwerking aangemoedigd en gefaciliteerd. De missie van het Leger des Heils staat centraal, de grenzen tussen verschillende Leger des Heils-entiteiten zijn daaraan ondergeschikt. In het komende jaar zullen de eerste evaluaties plaatsvinden waarbij de centrale vraag is of de regiostructuur geleid heeft tot een betere samenwerking, maar ook of met deze structuur de missie van het Leger des Heils het beste wordt gediend.

Het Kerkgenootschap Leger des Heils wil aansluiten bij de Legerbrede aandacht voor duurzaamheid.

Met een steeds sterkere focus op 'lokaal', zijn een goede organisatie en ondersteuning essentieel. De organisatie richt zich enerzijds op het versterken van regionale samenwerking, maar ook op een herverdeling van taken die nu nog bij de divisie-officieren belegd zijn. Uitgangspunt hierbij is dat de organisatiestructuur ondersteunend moet zijn aan de missie.

Binnen het Kerkgenootschap loopt een aantal projecten dat in de komende beleidsperiode verder zal worden uitgerold. Ook zal een aantal nieuwe projecten worden gestart, met daarin bijzondere aandacht voor jeugd en jongeren.

- Schuldhulpverlening
- SAY Hub en SAY Workforce
- Avonturenclub
- Buurtgericht geloofsgemeenschappen

De begroting voor 2019 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	Exploitatie 2018
<u>BATEN</u>		
Giften	472	527
Contributies / bijdrage deelnemers	523	481
Kerkelijke bijdragen	1.282	1.288
Sociale verkoop kleding en meubelen	1.572	1.491
Periodieken	60	76
Meeropbrengst 'Strijdkreet'	0	8
Overheidssubsidies	129	128
Rente	0	0
Boekwinst bij verkoop gebouwen	0	82
<u>Totale baten</u>	<u>4.037</u>	<u>4.082</u>
<u>LASTEN</u>		
Personeelskosten	5.131	5.109
Huisvestingskosten	2.939	2.644
Organisatiekosten	2.195	2.586
Activiteitskosten Nederland	1.967	1.498
Activiteitskosten Internationaal	2.546	1.896
<u>Totale lasten</u>	<u>14.779</u>	<u>13.735</u>
<u>EXPLOITATIERESULTAAT</u>	<u>-10.741</u>	<u>-9.653</u>
Bijdrage Stichting Leger des Heils	6.769	6.479
Bijdrage Stichting LdH Fondsenwerving	2.465	2.498
<u>SALDO</u>	<u>-1.507</u>	<u>-676</u>

In 2018 bleek een reservering van € 75.000 voor energie en € 193.000 voor de verhuurderheffing niet meer nodig en zijn beide t.g.v. de huisvestingskosten (terug) geboekt.

De doorbelaste kosten vanuit de Stichting Dienstverlening en de Stichting Leger des Heils zijn herzien. Beide hebben een positief effect op de begrootte organisatiekosten in 2019.

Het begroot resultaat 2019 bedraagt € 1.507.000 negatief. Dit tekort kan worden gedekt uit het aanwezige vermogen.

Almere, mei 2019

Majoor drs. R.W.E. de Vree

II. JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2018			
<i>(na resultaatbestemming)</i>		31 december 2018	31 december 2017
Actief			
<u>VASTE ACTIVA</u>			
Materiële vaste activa	1.	34.503	34.186
Financiële vaste activa	2.	<u>219</u>	<u>236</u>
		34.722	34.422
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>			
Vorderingen en overlopende activa	3.	10.077	11.947
Liquide middelen	4.	<u>1.371</u>	<u>1.062</u>
		11.448	13.009
Totaal		<u><u>46.170</u></u>	<u><u>47.431</u></u>
Passief			
<u>Reserves en fondsen</u>			
Bestemmingsreserves	5.	33.949	33.632
Overige reserves		<u>6.338</u>	<u>7.331</u>
		40.287	40.963
<u>VOORZIENINGEN</u>	6.	5.385	5.676
<u>KORTLOPENDE SCHULDEN</u>	7.	498	792
Totaal		<u><u>46.170</u></u>	<u><u>47.431</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018			
	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
BATEN			
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten 9.	3.024	3.025	3.041
Subsidiebat en 10.	128	132	134
Gift en bat en uit eigen fondsenwerving 11.	1.823	1.693	1.912
Financiële bat en 12.			
<u>SOM DER BATEN</u>	4.976	4.850	5.087
<u>LASTEN</u>			
Personeelskosten 13.	5.109	4.981	4.737
Afschrijvingen op vaste activa 14.	951	1.055	897
Overige last en 15.	8.568	9.950	9.172
<u>SOM DER LASTEN</u>	14.629	15.986	14.806
<u>EXPLOITATIERESULTAAT</u>	-9.653	-11.136	-9.719
Bijdrage Stichting Leger des Heils	6.137	6.855	6.268
Bijdrage Stichting Leger des Heils Dienstverlening	342	250	341
Bijdrage Stichting Leger des Heils Fondsenwerving	2.498	2.940	2.758
<u>SALDO</u>	-676	-1.091	-352
<u>VERDELING SALDO</u>			
Toevoeging aan de bestemmingsreserves	317		-2.425
Onttrekking/Toevoeging aan de overige reserves	-993		2.073
<u>SALDO</u>	-676		-352

KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018		
	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	-676	-352
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	1.053	1.022
- mutaties voorzieningen	<u>-291</u>	<u>-232</u>
	762	790
Veranderingen in vlottende middelen:		
- vorderingen	1.869	-1.886
- kortlopende schulden	<u>-294</u>	<u>-85</u>
	1.575	-1.971
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>1.661</u>	<u>-1.533</u>
Ontvangen interest		
Betaalde interest		
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	1.661	-1.533
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-1.836	-193
Desinvesteringen materiële vaste activa	466	1.770
Mutatie langlopende vorderingen	<u>17</u>	<u>19</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.353	1.596
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing langlopende schulden		
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie geldmiddelen	<u><u>308</u></u>	<u><u>63</u></u>

4. GRONDSLAGEN VAN DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Algemeen

(alle bedragen zijn in duizenden euro's)

Activiteiten

Het Kerkgenootschap Leger des Heils stelt zich ten doel om op elke daartoe geschikte plaats, tijd en wijze het Evangelie -met name de daarin vervatte oproep tot bekering- in woord en daad uit te dragen, in ontmoeting met de medemens ook aandacht gevend aan diens maatschappelijke noden en behoeften en daarin trachten te voorzien, hetzij vanuit de eigen organisatie, hetzij door anderen, er van uitgaande dat voor het waarlijk samenleving-zijn naar Gods bedoeling nodig is: ieders bekering tot en gehoorzaamheid aan Jezus Christus. In het kader van deze doelstelling wordt directe materiële en immateriële hulp verleend aan mensen, die deze hulp willen aanvaarden.

Verbonden partijen

Het Kerkgenootschap Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. De Jaarrekening van Kerkgenootschap Leger des Heils wordt opgenomen in de jaarrekening van het Leger des Heils in Nederland. De volgende juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland worden als met Kerkgenootschap Leger des Heils verbonden partijen aangemerkt:

- Scouting vereniging Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg
- Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering
- Stichting Leger des Heils
- Stichting Leger des Heils Dienstverlening
- Stichting Leger des Heils ReShare
- Stichting Leger des Heils Fondsenwerving
- Stichting Majoor Bosshardtprijs.

Scoutingvereniging Leger des Heils

Scoutingvereniging Leger des Heils heeft tot doel bij te dragen aan de ontwikkeling van jonge mensen en gestalte te geven aan het scoutingspel van de Leger des Heils-scoutinggroepen, dat gebaseerd is op de ideeën van Lord Baden Powell en de Bijbel. De vereniging onderhoudt contacten met Scouting Nederland en andere scoutinggroepen.

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg is verantwoordelijk voor de professionele gezondheidszorg en het welzijnswerk van het Leger des Heils in Nederland. Hierbij gaat het om maatschappelijke opvang, ouderen- en gezondheidszorg, jeugdhulp, verslavingszorg, preventie en maatschappelijk herstel. De stichting is landelijk actief vanuit verschillende werkeenheden en vestigingen.

Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering is verantwoordelijk voor de uitvoer van wettelijke maatregelen zoals ondertoezichtstelling, voogdij, jeugdreclassering en reclasseringstoezicht, advies en begeleiding. De stichting is landelijk actief vanuit verschillende vestigingen.

Stichting Leger des Heils

Stichting Leger des Heils is verantwoordelijk voor het beheer van geldmiddelen en de verdeling van onbestemde centrale inkomsten over de andere Stichtingen en het Kerkgenootschap.

Stichting Leger des Heils Dienstverlening

Stichting Leger des Heils Dienstverlening verleent tegen kostprijs ondersteunende diensten aan de andere stichtingen en het Kerkgenootschap. Stichting Leger des Heils ReShare valt onder de verantwoordelijkheid van de Stichting Leger des Heils Dienstverlening.

Stichting Leger des Heils ReShare

Stichting Leger des Heils ReShare draagt actief bij aan verbetering van het milieu, door hergebruik en recycling van ingezamelde goederen. De stichting stelt ingezamelde goederen ter beschikking aan kwetsbare mensen en verkoopt deze, al dan niet in eigen winkels. Deze activiteiten zijn er ook op gericht om werkaanbod te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving houdt zich bezig met het werven van fondsen ten behoeve van de maatschappelijke en humanitaire activiteiten van de instellingen en organisaties die uitgaan van het Leger des Heils in Nederland. Voor het Leger des Heils in Nederland is Stichting Leger des Heils Fondsenwerving de houder van het certificaat "Erkend Goed Doel", conform de "Erkenningsregeling Goede Doelen" van het CBF, waarbij geldt dat alle onderdelen van het Leger des Heils vallen onder de CBF verantwoording.

Stichting Majoor Bosshardtprijs voor een betere samenleving

De Stichting Majoor Bosshardtprijs reikt jaarlijks een prijs uit aan persoon of organisatie die zich, naar voorbeeld van 'majoor' Bosshardt, onbaatzuchtig verdienstelijk heeft gemaakt voor een betere samenleving.

Stelselwijzigingen

In 2018 hebben geen stelselwijzigingen plaatsgevonden.

Grondslagen voor waardering van de activa en passiva

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de geldende subsidievoorwaarden en verslaggevingsregels en volgens de bepalingen van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties-zonder-winststreven in het bijzonder.

Vergelijking met voorgaand boekjaar en de begroting

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De in de staat van baten en lasten vermelde begrotingsbedragen zijn ontleend aan de door het bestuur goedgekeurde begroting. De vergelijkende cijfers voor 2017 zijn niet aangepast.

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans en resultatenrekening zijn in de jaarrekening genummerd.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van het Kerkgenootschap zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen, opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningpost.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen, liquide middelen, leningen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en terreinen van het Kerkgenootschap Leger des Heils betreffen deels de bij de korpsen in gebruik

zijnde gebouwen, evenals woonhuizen bestemd voor officieren in actieve dienst van het Leger des Heils. Tot het verslagjaar 2018 werden korpsgebouwen in beginsel afgeschreven over 25 jaar tot 50% van de totale aanschafwaarde van een actief, bestaande uit zowel het bedrijfsgebouw en het terrein. Over de aanschafwaarde van officierenwoningen is op enig moment gestopt met afschrijven. Gedurende het verslagjaar is op basis van een aantal hierna vermelde uitgangspunten een inschatting gemaakt om de aanschafwaarde per activum op te splitsen in bedrijfsgebouwen en terreinen, en een restwaarde te bepalen. Vanwege het schattingselement is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de juiste waardering. De uitkomst van de toepassing van de geformuleerde uitgangspunten is zodanig dat op totaalniveau er geen materieel verschil is tussen de boekwaarde op basis van de tot het verslagjaar 2018 toegepaste methode en de huidige methode. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Korpsgebouwen

Voor korpsgebouwen is een gemiddeld aandeel van de component grond verondersteld van 20%. Dit aandeel is gebaseerd op een gemiddeld perceeloppervlak van 1.314 m² en een historische grondprijs van € 80 per m² (op basis van een gemiddeld jaar van aanschaf 1981). De gemiddelde restwaarde is ingeschat op 30% totale aanschafwaarde van het gebouw met een afschrijvingstermijn van 40 jaar.

Officierenwoningen

Voor officierenwoningen is een gemiddeld aandeel van de component grond verondersteld van 30%. Dit aandeel is gebaseerd op een gemiddeld perceeloppervlak van 160 m² en een gemiddelde historische grondprijs van € 300 per m² (op basis van een gemiddeld jaar van aanschaf 2005). De gemiddelde restwaarde is ingeschat op 70% totale aanschafwaarde van het gebouw met een afschrijvingstermijn van 40 jaar.

Overige vaste activa

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Groot onderhoud

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. De voorziening voor groot onderhoud is opgenomen onder de voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van deze voorziening.

Financiële vaste activa

Langlopende vorderingen en leningen u/g die onder de financiële vaste activa worden gerubriceerd, worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De reële waarde benadert de boekwaarde. Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het Kerkgenootschap.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde of de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Kortlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekeninghoudend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt. De reële waarde benadert de boekwaarde.

De schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Grondslagen van resultaatbepaling

De bedrijfsgebouwen en terreinen betreffen deels de bij de korpsen in gebruik zijnde gebouwen, evenals woonhuizen bestemd voor officieren in actieve dienst van het Leger des Heils.

Tot het verslagjaar 2018 werd er in de financiële administratie geen onderscheid gemaakt tussen bedrijfsgebouwen en terreinen vanwege het ontbreken van het inzicht bij een aantal posten in de verdeling van de aanschafwaarden over bedrijfsgebouwen en terreinen, evenals de jaren van aanschaf. Gedurende het verslagjaar is op basis van een aantal uitgangspunten een inschatting gemaakt per activum om de aanschafwaarde te splitsen in bedrijfsgebouwen en terreinen.

Vanwege het schattingselement is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de juiste waardering. De uitkomst van de toepassing van de geformuleerde uitgangspunten is zodanig dat op totaalniveau er geen materieel verschil is tussen de boekwaarde op basis van de tot het verslagjaar 2018 toegepaste methode en de huidige methode.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, toelagen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers en officieren.

Operationele leasing

Leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom niet bij de organisatie ligt, worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de staat van baten en lasten over de looptijd van het contract.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekeninghoudend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

5. TOELICHTING OP DE BALANS

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
Bedrijfsgebouwen en terreinen	33.045	33.132
Installaties	163	209
Andere vaste bedrijfsmiddelen	552	684
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	742	161
Totaal materiële vaste activa	34.503	34.186

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	In uitvoering / vooruit- betalingen	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	33.132	209	684	161	34.186
Bij: investeringen	1.210	-	45	581	1.836
Af: afschrijvingen	830	46	177	-	1.053
Af: boekwaarde desinvesteringen	466	-	-	-	466
Boekwaarde per 31 december 2018	33.046	163	552	742	34.503
Aanschafwaarde	54.248	471	2.404	742	57.865
Cumulatieve afschrijvingen	21.202	308	1.852	-	23.362
Afschrijvingspercentages	0-5%	5-10%	10-33,3%		

Ultimo 2018 is sprake van € 743 aan investeringsverplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen.

De verplichting bestaat in hoofdzaak uit onderhandenwerk van de locaties; Goes, Groningen, Hoogeveen en Zoetermeer.

2. Financiële vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	31-12-2018	31-12-2017
Lening u/g Leger des Heils Tanzania Territory	98	98
Lening u/g overig	122	138
Totaal financiële vaste activa	<u>219</u>	<u>236</u>

Toelichting:

De lening u/g Leger des Heils Tanzania Territory is afgesloten in 2015 op basis van 'fixed rate'. De hoofdsom bedraagt USD 106.779. De looptijd van de lening bedraagt 10 jaar. De eerste drie jaar bedraagt de rentevoet 0% en de overige jaren 6%. De aflossing van de lening zal aanvangen na jaar drie van de lening in 7 gelijke bedragen. Als zekerheid is gesteld een nalatenschap.

Lening u/g overig heeft betrekking op leningen die zijn verstrekt aan officieren. In 2019 wordt 17 afgelost. Het langlopende deel van de lening (> 5 jaar) is 56.

3. Vorderingen en overlopende activa*De specificatie is als volgt:*

	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op debiteuren	-	-
Overige vorderingen:		
- Leger des Heils entiteiten	10.042	11.861
- Personeel	25	48
Vooruitbetaalde bedragen en overige overlopende activa	9	38
Totaal vorderingen en overlopende activa	<u>10.077</u>	<u>11.947</u>

4. Liquide middelen*De specificatie is als volgt:*

	31-12-2018	31-12-2017
Bankrekeningen	1.260	931
Kassen	62	79
Betalingen onderweg en kruisposten	49	52
Totaal liquide middelen	<u>1.371</u>	<u>1.062</u>

PASSIVA**5. Reserves en fondsen**

De reserves en fondsen bestaan uit de volgende componenten:

	31-12-2018	31-12-2017
Bestemmingsreserves	33.949	33.632
Overige reserves	6.338	7.331
Totaal reserves en fondsen	<u>40.287</u>	<u>40.963</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-1-2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2018
Bestemmingsreserve gebouwen, terreinen en installaties	33.501	448		33.949
Bestemmingsreserve kerstactiviteiten	131	-131		
Totaal bestemmingsreserves	<u>33.632</u>	<u>317</u>		<u>33.949</u>

Overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-1-2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-12-2018
Continuïteitsreserve	7.331	-993		6.338
Totaal overige reserves	<u>7.331</u>	<u>-993</u>		<u>6.338</u>

Toelichting:

De bestemmingsreserve gebouwen en terreinen dient ter financiering van de grond, gebouwen en installaties. Aan deze verantwoordingssystematiek ligt het beleidsuitgangspunt ten grondslag, dat aanschaffing van grond, gebouwen en installaties eerst kan plaatsvinden, indien de hiertoe benodigde middelen in de vorm van een reserve aanwezig zijn, waardoor geen rente- of aflossingsverplichtingen ter zake van de investering in grond, gebouwen en installaties ontstaan.

De bestemmingsreserve kerstactiviteiten is in 2018 overgeboekt naar de continuïteitsreserve.

De continuïteitsreserve dient ter egalisatie van de saldi lasten en baten en als weerstandsvermogen ter opvang van toekomstige exploitatietekorten.

Het Kerkgenootschap beschikt voorts over een aantal reserves van bestemmingsfondsen bij de Stichting Leger des Heils van € 7.754 (2017; € 8.135) en de Stichting Leger des Heils Fondsenwerving van € 2.101 (2017; € 2.527)

6. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-1-2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-12-2018
Voorziening onderhoud	5.676	805	-1.096		5.385
Totaal voorzieningen	<u>5.676</u>	<u>805</u>	<u>-1.096</u>		<u>5.385</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-12-2018
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	1.511
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	3.874
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	-

Toelichting

Ter gelijkmatige toerekening aan de boekjaren van de onderhoudskosten van gebouwen, installaties en terreinen worden normbedragen als kosten in de exploitatierekeningen opgenomen. De werkelijke kosten in een boekjaar worden ten laste van de voorziening gebracht. De hoogte van de normbedragen wordt bepaald op grond van de verwachte kosten over een aantal jaren, ontleend aan de meerjarenonderhoudsplanning.

7. Kortlopende schulden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-12-2018	31-12-2017
Crediteuren	94	149
Belastingen en sociale premies	59	54
Vakantiedagen	91	77
Overlopende passiva:		
- Overige overlopende passiva	254	512
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>498</u>	<u>792</u>

8. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Huurverplichtingen:

Het Kerkgenootschap Leger des Heils heeft zich verbonden voor een aantal niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen uit hoofde van erfpacht- en huurovereenkomsten ad 1.572.

Duur verplichtingen:

Tot 1 jaar	7
Van 1 jaar tot 5 jaar	587
Langer dan 5 jaar	978

Retraiteverplichtingen:

Het Kerkgenootschap Leger des Heils heeft het beheer van de retraiteverplichtingen uitbesteed aan Stichting Leger des Heils. Als gevolg daarvan worden ook de technische voorziening retraiteverplichtingen en de daarbij behorende beleggingen verantwoord bij Stichting Leger des Heils. Aangezien alle officieren van het Leger des Heils in Nederland hun verbondsbasis hebben in het Kerkgenootschap, ligt de morele verantwoordelijkheid voor de retraiteverplichtingen bij Kerkgenootschap Leger des Heils.

Fiscale eenheid voor de omzetbelasting:

Het Kerkgenootschap Leger des Heils is onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. Het Leger des Heils in Nederland bestaat uit de volgende juridische entiteiten, Kerkgenootschap Leger des Heils, Stichting Leger des Heils, Stichting Leger des Heils Fondsenwerving, Stichting Leger des Heils Dienstverlening, Stichting Leger des Heils Reshare, Stichting Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg.

De juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland vormen een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Dit houdt in dat iedere entiteit hoofdelijk aansprakelijk is voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Internationale Ontwikkeling & Samenwerking:

De organisatie heeft middels haar afdeling Internationale Ontwikkeling & Samenwerking (IOS) financiële verplichtingen op zich genomen om een aantal specifieke ontwikkelingsprojecten (mede) mogelijk te maken.

Ultimo boekjaar bedroeg het totaal aan projectverplichtingen voor de periode na 2018 een bedrag ad 1.494

Duur verplichtingen:

Tot 1 jaar	1.098
Van 1 jaar tot 5 jaar	200
Langer dan 5 jaar	0

In geval van verplichtingen in USD zijn deze berekend tegen een valutakoers van 1 EUR = 1,17 USD. De financiering van dit bedrag is nagenoeg geheel afgedekt door bestemde reserves en of fondsen dan wel toegezegde (subsidie)bijdragen.

Tevens heeft het Kerkgenootschap een verplichting in de financiële bijdrage aan het werk van het Leger in Heils in Tsjechië. Deze bijdrage wordt jaarlijks bepaald en hangt samen met de bijdrage die door de internationale organisatie The Salvation Army aan Tsjechië wordt verstrekt. De bijdrage vanuit de begroting van afdeling Internationale Ontwikkeling & Samenwerking bedraagt in 2019 € 225.

6. TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(bedragen x € 1.000)

BATEN

9. Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Sociale verkoop kleding en meubelen	1.491	1.566	1.512
Huuropbrengsten gebouwen	977	1.049	964
Contributies en bijdragen deelnemers	481	350	489
Periodieken	76	60	76
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	<u>3.024</u>	<u>3.025</u>	<u>3.041</u>

Sociale verkoop kleding en meubelen betreft het resultaat uit verkopen van kleding en meubelen via de kledingbeurzen van korpsen, tegen lage prijzen, aan minderdraagkrachtigen. De kleding en meubelen worden om niet verkregen.

Onder de contributies en bijdrage deelnemers zijn de vergoedingen voor de deelname aan de diverse activiteiten verantwoord.

Onder de periodieken zijn de inkomsten uit abonnementen en doorberekeningen van de "Strijdkreet" opgenomen.

10. Subsidiebaten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Overigen	128	132	134
Totaal subsidiebaten	<u>128</u>	<u>132</u>	<u>134</u>

Dit betreft WMO-gelden bestemd voor het uitvoeren van activiteiten door enkele korpsen.

11. Giften en baten uit eigen fondsenwerving

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Kerkelijke bijdragen (collecten en patronen)	1.288	1.297	1.329
Giften	527	380	539
Meeropbrengst Strijdkreet	8	16	44
Totaal giften en baten uit eigen fondsenwerving	<u>1.823</u>	<u>1.693</u>	<u>1.912</u>

Onder de kerkelijke bijdragen zijn de bijdragen door de leden van het Kerkgenootschap Leger des Heils verantwoord.

Giften worden onder meer verkregen uit inzamelingen ten behoeve van kerstactiviteiten, sociale en internationale hulpverlening.

De meeropbrengst Strijdkreet betreft het verschil tussen de doorberekende kosten van de redactie van de "Strijdkreet" en de bij evangelisatieactiviteiten verkregen opbrengsten uit strijdkreetgelden.

12. Financiële baten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Rente deposito's bij Stichting Leger des Heils	-	-	-
Totaal opbrengsten financiële baten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

LASTEN**13. Personeelskosten**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Toelagen officieren	2.806	2.900	2.804
Emolumenten en overige kosten officieren	1.349	1.097	1.291
Lonen en salarissen	1.376	1.503	1.204
Sociale lasten	226	246	191
Pensioenpremies	154	168	130
Personeel niet in loondienst	214	196	201
Overige personeelskosten	515	534	540
 Subtotaal	 6.638	 6.644	 6.361
 Doorbelaste personeelskosten	 -1.528	 -1.663	 -1.624
 Totaal personeelskosten	 5.109	 4.981	 4.737

Toelichting:***Toelage, emolumenten en overige kosten officieren***

Heilssoldaten kunnen officier van het Kerkgenootschap Leger des Heils worden, als zij op basis van een geestelijke roeping hun leven beschikbaar willen stellen aan God en het Leger des Heils. Als officieren werken zij fulltime voor de organisatie, maar ze krijgen daarvoor geen salaris. Het Leger des Heils voorziet wel in hun levensonderhoud. Het officerschap is een levenslange invulling. Wel worden officieren op de wettelijk pensioengerechtigde leeftijd op retraite gesteld, wat inhoudt dat zij uit actieve dienst terugtreden.

De personele kosten van alle actieve officieren van het Kerkgenootschap Leger des Heils worden via een gemiddeld bedrag doorberekend aan de aanstellingen (kostenplaatsen) op basis van het aantal afgesproken werkuren (fulltime eenheid). Aanstellingen kunnen ook buiten Kerkgenootschap Leger des Heils zijn, zowel bij de andere Leger des Heils-entiteiten in Nederland als bij het Leger des Heils in het buitenland. Officieren die aangesteld zijn buiten Kerkgenootschap Leger des Heils ressorteren onder de leiding van de betreffende entiteit, danwel van het Leger des Heils in het land waarin zij werkzaam zijn.

In 2018 bedroeg het doorbelastingsbedrag op jaarbasis € 55.464 per fte. Het bedrag bevat o.a. de volgende kostenposten; (bruto)toelage, huisvesting, ziektekostenverzekering, woon-werkverkeer, dienstreizen, pensioen, arbeidsongeschiktheid, opleiding / scholing, verhuiskosten en werving nieuwe officieren."

Lonen en Salarissen, sociale Lasten en pensioenpremies

Dit betreffen de personeelskosten van de medewerkers die door de Stichting Leger des Heils Dienstverlening zijn gedetacheerd bij het Kerkgenootschap Leger des Heils.

Doorbelaste personeelskosten

Dit betreft de doorbelasting van personeelskosten van het totaal aantal fte (tijdgelang) die zijn aangesteld buiten het Kerkgenootschap Leger des Heils.

Het verloop van het aantal Nederlandse officieren in binnen- en buitenland en het verloop van (gedetacheerde) werknemers binnen het Kerkgenootschap is als volgt:								
	2017		gem.		2018		gem.	
	01-01	31-12			01-01	31-12		
Kerkgenootschap:								
Korpsaanstelling	60,3	64,0	62,2		64,0	59,2	61,6	
Overige aanstellingen	13,5	11,0	12,3		11,0	13,2	12,1	
Zonder aanstelling	6,0	6,5	6,3		6,5	7,2	6,9	
	79,8	81,5	80,7		81,5	79,6	80,6	
(gedetacheerde) Werknemers	23,6	22,4	22,4		22,4	19,3	22,4	
Totaal	103,4	103,9	103,1		103,9	98,9	103,0	
Aanstellingen:								
Bestuur	5,4	4,7	5,1		4,7	3,8	4,3	
Stichting Leger des Heils Dienstverlening	2,7	0,7	1,7		0,7	0,7	0,7	
Kerkgenootschap	79,8	81,5	80,7		81,5	79,6	80,6	
Stichting Leger des Heils Welzijns- & Gezondheidszorg	19,6	20,1	19,9		20,1	19,9	20,0	
	107,5	107,0	107,3		107,0	104,0	105,5	
Buitenland	17,0	16,0	16,0		16,0	11,0	16,0	
Totaal	124,5	123,0	123,3		123,0	115,0	121,5	
Bij de officieren is de uitstroom, als gevolg van pensionering, reeds een aantal jaren hoger dan de instroom.								

14. Afschrijvingen op vaste activa

De specificatie is als volgt:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Materiële vaste activa	1.033	1.055	1.021
Boekresultaat materiële vaste activa	-82		-124
Totaal afschrijvingen op vaste activa	951	1.055	897

15. Overige lasten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
<i>Huisvestingskosten:</i>			
Huur en erfpacht	1.180	1.362	1.199
Energie en water	507	608	465
Onderhoud	444	418	456
Belastingen en heffingen	24	137	276
Verzekeringen	104	46	105
Schoonmaakkosten	112	90	102
Doorberekeningen Stichting Leger des Heils Dienstverlening	216	211	205
Totaal huisvestingskosten	<u>2.588</u>	<u>2.872</u>	<u>2.808</u>
<i>Organisatiekosten:</i>			
Dienstreizen	201	210	222
Kosten transportmiddelen	17	25	33
Kantoorbenodigheden	277	189	210
Accountantskosten	37	38	36
Advieskosten	81	110	114
Kosten hard- en software	80	77	76
Telefoon en datalijnen	169	146	146
Bestuurskosten	714	680	670
Doorberekeningen Stichting Leger des Heils Dienstverlening	859	872	862
Overige organisatiekosten	151	185	175
Totaal organisatiekosten	<u>2.586</u>	<u>2.533</u>	<u>2.544</u>
<i>Activiteitskosten:</i>			
Activiteitskosten Nederland	1.498	1.419	1.506
Activiteitskosten internationale ontwikkelingsprojecten	1.896	3.126	2.314
Totaal activiteitskosten:	<u>3.395</u>	<u>4.545</u>	<u>3.820</u>
Totaal overige lasten	<u>8.568</u>	<u>9.950</u>	<u>9.172</u>

Toelichting:

De post huur en erfpacht is inclusief een bijdrage van de korpsen aan de voorziening onderhoud.

Onder de activiteitskosten zijn de directe kosten verantwoord van de diverse activiteiten, waaronder de hulpverlening aan mensen in geestelijke en/of sociale noodsituaties. Onder deze rubriek worden ook de kosten verantwoord voor rampenhulp en ontwikkelingsprojecten en bijdragen vanuit Nederland aan de zending.

16. Bijdragen**Stichting Leger des Heils**

Op grond van afspraken binnen het Leger des Heils in Nederland ontvangt het Kerkgenootschap Leger des Heils jaarlijks van de Stichting Leger des Heils een bijdrage. Deze bijdrage bestaat uit een bedrag aan door de Stichting Leger des Heils ontvangen onbestemde inkomsten dat op basis van een verdeelsleutel wordt toegekend aan onder andere het Kerkgenootschap Leger des Heils en de afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast bestaat deze bijdrage uit een bedrag dat door Stichting Leger des Heils is ontvangen aan bestemde inkomsten voor het Kerkgenootschap Leger des Heils en de afdeling Internationale Ontwikkelingssamenwerking.

Stichting Leger des Heils Dienstverlening

Het bestuur van de Stichting Leger des Heils Dienstverlening heeft besloten om ten laste van de reserves van de Stichting Leger des Heils Dienstverlening een bijdrage toe te kennen aan het Kerkgenootschap Leger des Heils.

Stichting Leger des Heils Fondsenwerving

Deze bijdrage bestaat uit het totaal aan bedragen die door Stichting Leger des Heils Fondsenwerving zijn ontvangen als bestemde inkomsten voor Kerkgenootschap Leger des Heils en de afdeling Internationale Ontwikkelings-samenwerking.

De bijdrage van de Stichting Fondsenwerving is in 2018 als volgt besteed.

Internationale Ontwikkeling & Samenwerking

Kosten afdeling Internationale Ontwikkeling & Samenwerking	306.274
India – Noodhulp Cyclone	20.833
Colombia – Noodhulp/Dakreparatie	61.058
Italië – Noodhulp/Kantoorkosten	21.741
Mexico – Noodhulp	219.096
Tanzania – Capaciteitverhoging financiële afdeling	15.601
Indonesië – Senjarawi	500
Oekraïne – Centre for Hope	29.786
Zimbabwe – Water- en sanitaire voorzieningen	9.406
Nepal	22.223
Rwanda – Kinderprojecten	12.565
Bangladesh – Vluchtelingen	41.668
Congo – Educatieprogramma – retour niet bestede gelden	10.336
<i>Subtotaal Algemene middelen (vanuit continuïteitsreserve)</i>	-
	771.087

India – Kolasib (Majoor Bosshardtffonds)	4.000
Congo – Widow Empowerment (Majoor Bosshardtffonds)	22.500
Tanzania – Surgery and Medical treatment (Fred de Ridderffonds)	16.195
<i>Subtotaal Specifieke middelen (vanuit Fondsen op naam)</i>	-
	42.695

Filipijnen – Childrens Home	6.583
Italië – Noodhulp/Kantoorkosten	2.000
Haïti - Noodhulp	20.833
Malawi – Building Community Resilience	40.240
Mali - Kinderprojecten	7.675
Rwanda - Kayenzi	7.337
Slowakije – Opvang Roma	43.152
Tanzania – Desktop/Schooluniformen	7.023
Zimbabwe – Water- en sanitaire voorzieningen	32.261
<i>Subtotaal Specifieke middelen (vanuit Fondsen op naam)</i>	-
	167.104

Congo – Educatieprogramma	11.281
<i>Subtotaal Specifieke middelen (vanuit bestemmingsfonds Edukans)</i>	-
	11.281

St. Maarten – Noodhulp/Herstel onderdak	2.753
Ghana – Aanschaf voertuig	397
Griekenland – Training vrijwilligers tbv kwetsbare vrouwen	3.287
Indonesië - Noodhulp	49.339
Oekraïne – Humanitarian Assistance	-885
<i>Subtotaal Specifieke middelen (vanuit bestemmingsfonds EO - Metterdaad)</i>	-
	54.891

Indonesië – Noodhulp	307.607
<i>Subtotaal Specifieke middelen (vanuit bestemmingsfonds ICCO/ZOA Care)</i>	-
	307.607

specifieke middelen	1.354.665
---------------------	------------------

Kerkelijke sociale hulpverlening

<i>Specifieke middelen (vanuit fondsen op naam)</i>	
Korps Eemland (Muziekfonds)	1.500
Korps Nieuwegein (Muziekfonds)	1.500
Korps Utrecht (Muziekfonds)	1.500
Korps Zeist (Muziekfonds)	1.500
Scouting LdH Nederland (Nienhuis-Hammer fonds)	-
	6.000

Specifieke middelen (vanuit bestemmingsfonds)

Dienstencentrum Venlo - Buurtwerk	84.768
Project Schuldhulpverlening	131.260
Dienstencentrum Alphen aan den Rijn - Buurtwerk	58.415
Scouting Leger des Heils Nederland	43.440
Korps Breda - Buurtwerk	31.447
Korps Kampen - Buurtwerk	17.052
Dienstencentrum Tholen - Buurtwerk	2.688
Korps Apeldoorn - Buurtwerk	18.596
Ondersteunende taken	29.000
Korps Leiden - Buurtwerk	27.948
Korps Eemland - Buurtwerk	39.138
Korps Zaandam - Buurtwerk	9.937
Korps Valleistreek - Buurtwerk	30.440
Korps Dordrecht - Buurtwerk - Renovatie Kledingwinkel	21.691
Korps Almere - Buurtwerk	16.637
Korps Alkmaar - Buurtwerk	13.985

Korps Kennemerland - Buurtwerk	19.604
Korps Haaglanden - Buurtwerk	20.157
Korps Eindhoven - Buurtwerk	18.724
Korps Amsterdam West - Buurtwerk	20.577
Korps Lelystad - Buurtwerk	11.422
Korps Harlingen - Buurtwerk	8.607
Korps Zwolle - Buurtwerk	17.381
Korps Utrecht - Buurtwerk	12.781
Korps Rotterdam-Oost - Buurtwerk	12.842
Korps Walcheren - Buurtwerk	12.616
Korps Rotterdam Zuid - Buurtwerk	11.586
Korps Gorinchem - Buurtwerk	10.267
Korps Elburg - Buurtwerk	9.106
Korps Vlaardingen - Buurtwerk	13.417
Korps Deventer - Buurtwerk	8.791
Korps Arnhem - Buurtwerk	7.910
Korps Gouda - Buurtwerk	14.159
Korps Leeuwarden - Buurtwerk	12.351
Korps Sneek - Buurtwerk	8.656
Korps Nijverdal - Buurtwerk	9.045
Korps Zeist - Buurtwerk	11.332
Korps Winschoten - Buurtwerk	7.264
Korps Groningen - Buurtwerk	7.370
Korps Amsterdam Oost - Buurtwerk	8.892
Korps Almelo - Buurtwerk - Renovatie	19.114
Korps Treebeek - Buurtwerk	11.275
Buitenpost Emmeloord - Buurtwerk	6.118
Korps Enschede - Buurtwerk	10.137
Korps Spijkenisse - Buurtwerk	6.899
Korps Winterswijk - Buurtwerk	4.685
Korps Assen - Buurtwerk	6.383
Korps Hoogeveen - Buurtwerk	5.468
Korps Goes - Buurtwerk	7.779
Korps Nieuwegein - Buurtwerk	5.179
Korps Emmen - Buurtwerk	4.532
Dienstencentrum Hoogezand - Buurtwerk	1.312
Korps Maassluis - Buurtwerk	6.685
Buitenpost Urk - Buurtwerk	5.637
Korps Harderwijk - Buurtwerk	6.350
Korps Den Helder - Buurtwerk	4.484
Korps Meppel - Buurtwerk	4.134
Dienstencentrum Steenwijk - Buurtwerk	2.038
Korps Zoetermeer - Buurtwerk	4.550
Korps Helmond - Perron 3 - Buurtwerk	2.893
Korps Hilversum - Buurtwerk	40.455
Korps Delfzijl - Buurtwerk	1.793
Korps Zutphen - Buurtwerk	5.072
Korps Doesburg - Buurtwerk	3.653

Korps Terneuzen - Buurtwerk	3.725
Dienstencentrum Zierikzee - Buurtwerk	-
Korps Bovenkarspel – Buurtwerk	19.313
Dienstencentra	60.178
Huiskamer(s)	<u>5.918</u>
	<u>1.137.055 (*)</u>
specifieke middelen	<u>1.143.055</u>

(*) inclusief ontvangen collectegelden 2017 => € 683.271

7. VERANTWOORDING BEZOLDINGEN

Tabel verantwoording bezoldiging bestuurders en operationeel directeur						
		2018	2018	2018	2018	2018
1	Naam	Commissioner J.C.U. Van Vliet	Commissioner H. Tvedt	Kolonel H.Andersen	Lt.kolonel J.A. den Hollander	Majoor R.W.E de Vree
2	Aard bestuurder	Voorzitter	Voorzitter	Vice-voorzitter	Penningmeester	Operationeel directeur
2a	Functie	Commandant	Commandant	Chef-secretaris	Financieel secretaris	Veldsecretaris
3	Periode in dienst	1/1/2018 - 31/7/2018	1/8/2018 - 31/12/2018	1/1/2018 - 31/12/2018	1/1/2018 - 31/12/2018	1/1/2018 - 31/12/2018
4	Voorzitter (J = ja, N = nee)	J	J	N	N	N
5	Periode in dienst als voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
6	Beëindiging dienstverband ultimo verslagjaar (J = ja, N = nee)	J	N	N	N	N
7	Afspraken werktijden (J = ja, N = nee)	J	J	J	J	J
8	Deeltijdfactor (percentage)	1	1	1	1	1
9	Brutosalaris *)	19.699	17.750	31.745	29.983	31.823
10	Bruto-onkostenvergoeding *)	-				
10a	Bijdrage in kosten van levensonderhoud *)	-				
11	Werkgeversbijdrage emolumenten *)	4.234	4.234	3.289	5.614	1.786
12	Werkgeversbijdrage pensioen, VUT *)	5.720	4.086	9.806	9.806	9.806
13	Ontslagvergoedingen *)	-				-
14	Bonussen *)	-				-
15	Totaal bruto-inkomen (totaal van de regels 9 tot en met 14) *)	29.653	26.071	44.840	45.403	43.414
16	Catalogusw aarde auto van de zaak *)	64.990	32.410	27.060	31.789	28.990
17	Eigen bijdrage auto van de zaak *)					
18	Belastbaar looninkomen *)					

*) Het Kerkgenootschap Leger des Heils is een onderdeel van het Leger des Heils in Nederland. Het Leger des Heils in Nederland maakt deel uit van de internationale organisatie The Salvation Army. De Territoriaal Commandant van het Leger des Heils in Nederland is benoemd door de Generaal van The Salvation Army. Hij vervult naast zijn dagelijkse activiteit in meerdere juridische entiteiten van het Leger des Heils in Nederland een onbezoldigde bestuursfunctie in het kerkgenootschap Leger des Heils. De bezoldiging voor zijn dagelijkse werkzaamheden is opgenomen in de verslaggeving van de Stichting Leger des Heils. Deze wordt gepubliceerd in het Algemeen jaarverslag van het Leger des Heils.

*) De leden van het bestuur en de operationeel directeur van het Kerkgenootschap zijn officier van het Leger des Heils. De werkzaamheden door officieren van het Leger des Heils geschieden niet op basis van een dienstbetrekking, doch op grond van een gelofte. Vanaf het tijdstip waarop een officier de gelofte heeft afgelegd om zijn verdere leven in dienst van het Leger des Heils te stellen, neemt het Leger des Heils de verplichting op zich in zijn materiële behoeften te voorzien. Daartoe ontvangen officieren een maandelijkse toelage. Naast deze toelage ontvangt een officier de volgende emolumenten: er wordt in zijn huisvesting voorzien en er worden ter dekking van de uitkeringen bij ziekte, langdurige arbeidsongeschiktheid en pensionering (retraite), op basis van een omslagstelsel voor de ziektekas officieren en op basis van actuariële berekeningen voor het retraitsfonds, bijdragen in deze fondsen gestort. De voornoemde emolumenten zijn in dit overzicht opgenomen als "bijdrage in kosten van levensonderhoud".

8. BESTEMMING EXPLOITATIERESULTAAT

Behalve door de eigen inkomstenstromen worden de exploitatielasten van het Kerkgenootschap gefinancierd door bijdragen van de Stichting Leger des Heils en de Stichting Leger des Heils Fondsenwerving. Het resultaat is verdeeld volgens de resultaatverdeling als opgenomen in de staat van baten en lasten 2018 van de jaarrekening.

III. OVERIGE GEGEVENS

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na de balansdatum geen bijzondere gebeurtenissen voorgedaan die belangrijke financiële gevolgen hebben voor de rechtspersoon.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Kerkgenootschap Leger des Heils

Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Kerkgenootschap Leger des Heils een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven' van de Nederlandse Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 640).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018 van Kerkgenootschap Leger des Heils te Almere ('Kerkgenootschap') gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de staat van baten en lasten over 2018;
- het kasstroomoverzicht over 2018; en
- de grondslagen van de financiële verslaggeving, de toelichting op de balans, de toelichting op de staat van baten en lasten, de verantwoording bezoldigingen en de bestemming exploitatieresultaat.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is RJ 640.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Kerkgenootschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

H277XZ2V53T5-763570743-739

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357, 1006 BJ Amsterdam

T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens; en
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ 640 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag in overeenstemming met RJ 640.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ 640; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of Kerkgenootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om Kerkgenootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Kerkgenootschap haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Utrecht, 7 juni 2019

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. M.J.A. Koedijk RA RE

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Kerkgenootschap

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Kerkgenootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of Kerkgenootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

IV. BIJLAGEN

Kerkgenootschap Leger des Heils
Internationale Ontwikkelingssamenwerking

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018			
	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
BATEN			
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/diensten			
Subsidiebatens			
Sponsorbijdragen			
Giften en baten uit eigen fondsenwerving			
Financiële baten			-2
Overige baten			
Bijdrage van centrale afdeling			
<u>SOM DER BATEN</u>			-2
<u>LASTEN</u>			
Inkoopwaarde van geleverde producten			
Personeelskosten	609	615	552
Afschrijvingen op vaste activa	1		7
Verstrekte subsidies op giften			
Financiële lasten			
Huisvestingskosten	50	47	48
Organisatiekosten	183	213	157
Activiteitskosten	1.896	3.126	1.500
<u>SOM DER LASTEN</u>	2.739	4.000	2.264
<u>EXPLOITATIERESULTAAT</u>	-2.739	-4.000	-2.266
Bijdrage Stichting Leger des Heils	1.385	1.706	1.254
Bijdrage Stichting Leger des Heils Fondsenwerving	1.355	2.294	1.012
<u>SALDO</u>			

